

JUSTITS MINISTERIET

Dato: 16. maj 2023
Kontor: Nordatlantkontoret
Sagsbeh: Maria Thostrup Jakobsen
Sagsnr.: 2022-490-0349
Dok.: 2775667

Forslag

til

Lov om ændring af retsplejelov for Grønland

(Politiets anvendelse af agenter som led i efterforskningen af lovovertrædelser)

§ 1

I retsplejelov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1581 af 13. december 2016, som ændret senest ved § 2 i lov nr. 414 af 25. april 2023, foretages følgende ændringer:

1. I § 114, stk. 2, indsættes efter nr. 1 som nyt nummer:

»2) når der skal afgives forklaring af en polititjenestemand med en særlig tjenestefunktion, og det af hensyn til denne særlige tjenestefunktion er nødvendigt at hemmeligholde identiteten,«

Nr. 2-3 bliver herefter nr. 3-4.

2. I § 114, stk. 3, ændres »stk. 2, nr. 3« til: »stk. 2, nr. 4«.

3. I § 115 indsættes som stk. 3:

»Stk. 3. Når en polititjenestemand eller en ansat i politiet har udført foranstaltninger som nævnt i § 349 a, lukkes dørene under dennes forklaring, når anklagemyndigheden anmoder om det.«

4. I § 144 indsættes som stk. 4:

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

»Stk. 4. I de i stk. 2, nr. 3, nævnte tilfælde kan retten endvidere pålægge vidnet at afgive forklaring, såfremt vidnet har udført foranstaltninger som nævnt i § 349 a, og sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet findes at berettige dertil.«

5. I § 153 indsættes efter »vidnets identitet«: », jf. dog § 458, stk. 2 og 3«

6. Efter kapitel 34 indsættes:

»Kapitel 34 a

Særlige efterforskningskridt

§ 349 a. Politiet må ikke som led i efterforskningen af en lovovertrædelse foranledige, at der tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte lovovertrædelsen, medmindre:

- 1) der foreligger en begrundet mistanke om, at lovovertrædelsen er ved at blive begået eller forsøgt,
- 2) efterforskningskridtet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen, og
- 3) efterforskningen angår en særlig grov lovovertrædelse, eller en overtrædelse af kriminallovens § 85, stk. 1 eller 2, § 104, § 105, § 108, § 111, stk. 1, eller § 111 a, af Inatsisartutlov om euforiserende stoffer eller af våbenlov for Grønland, i det omfang overtrædelsen begås ved brug af internettet.

Stk. 2. Foranstaltninger, der træffes med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse, omfattes ikke af stk. 1, hvis politiet ikke herved påvirker væsentlige omstændigheder ved lovovertrædelsen, eller hvis en sådan tilskyndelse alene består i politiets erhvervelse af rettigheder, genstande eller andet materiale, der i et nærmere bestemt omfang er udbudt på internettet.

§ 349 b. De foranstaltninger, som er nævnt i § 349 a, må ikke bevirke en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed.

Stk. 2. Foranstaltningerne må alene udføres af polititjenestemænd og ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer. Civile personer kan dog efter aftale med politiet yde bistand til at udføre eller fortsætte den lovovertrædelse, der efterforskes, når den bistand, der ydes, er yderst beskeden i forhold til lovovertrædelsen.

§ 349 c. Afgørelse om foranstaltninger efter § 349 a sker efter rettens beslutning, der skal begrundes. Spørgsmålet herom forelægges for retten på det sted, hvor tiltale er eller kan forventes rejst, eller i øvrigt hvor politiets beslutning om at søge foranstaltningerne gennemført er truffet.

Stk. 2. I rettens beslutning anføres de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for foranstaltningernes gennemførelse er opfyldt. Beslutningen kan til enhver tid omgøres.

Stk. 3. Såfremt foranstaltningernes formål ville forspildes, hvis rettens beslutning skulle afventes, kan politiet beslutte at gennemføre foranstaltningerne. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra foranstaltningernes iværksættelse forelægge sagen for retten. Retten afgør ved beslutning, om foranstaltningerne kan godkendes, samt om de kan opretholdes. Burde foranstaltningerne efter rettens opfattelse ikke være foretaget, skal retten give meddelelse herom til Justitsministeriet.

§ 349 d. Er der truffet foranstaltninger som nævnt i § 349 a, og rejses der tiltale for lovovertrædelsen, skal der gives forsvareren underretning om foranstaltningerne. Hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed, til sagens opklaring eller til tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet, kan politiet give forsvareren pålæg om ikke at videregive oplysninger, som denne har modtaget i medfør af 1. pkt.

§ 349 e. Reglerne i §§ 349 a-349 d finder ikke anvendelse ved efterforskning af overtrædelser af kriminallovens kapitel 7 og §§ 27-35.«

7. I § 443 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»*Stk. 3.* Polititjenestemænd eller ansatte i politiet, der har udført foranstaltninger som nævnt i § 349 a, og polititjenestemænd med en særlig tjenestefunktion, hvor det af hensyn til denne særlige tjenestefunktion er nødvendigt at hemmeligholde identiteten, kan betegnes med et andet navn end deres eget og uden angivelse af bopæl.«

8. I § 448, *stk. 1, nr. 5*, ændres »§ 155, stk. 3, eller,« til: »§ 155, stk. 3,«

9. I § 448, *stk. 1, nr. 6*, indsættes efter »stk. 1«: »eller 4, eller«.

10. I § 448 indsættes efter nr. 6 som nyt nummer:

»7) at en polititjenestemand's navn og bopæl ikke skal oplyses, jf. § 458, stk. 3.«

11. I § 458 indsættes efter stk. 1 som nye stykker:

»Stk. 2. En polititjenestemand eller en ansat i politiet, der har udført foranstaltninger som nævnt i § 349 a, kan afgive forklaring uden at oplyse sit eget navn og bopæl.

Stk. 3. Rettens formand kan bestemme, at navn og bopæl på en polititjenestemand, der afgiver forklaring som vidne, ikke skal oplyses, hvis afgørende hensyn til vidnets særlige tjenestefunktion taler for det, og oplysningerne må antages at være uden betydning for tiltaltes forsvar.

Stk. 4. Rettens formand kan bestemme, at tiltalte skal forlade retslokalet, når en polititjenestemand eller en ansat i politiet, der har udført foranstaltninger som nævnt i § 349 a, eller en polititjenestemand med en særlig tjenestefunktion afhøres, hvis dette er påkrævet af hensyn til hemmeligholdelsen af polititjenestemandens eller den ansattes identitet, og det må antages at være uden væsentlig betydning for tiltaltes forsvar.

Stk. 5. Rettens formand afgør, om tiltalte skal forlade retslokalet under den forudgående forhandling om anmodninger fremsat efter stk. 3 og 4.

Stk. 6. Afgørelse om hemmeligholdelse af en polititjenestemand eller en ansat i politiets navn og bopæl, jf. stk. 3 og 4, træffer retten ved beslutning, som skal begrundes. I beslutningen anføres de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for hemmeligholdelse er opfyldt. Beslutningen kan til enhver tid omgøres. Rettens afgørelse efter stk. 3 og 4, kan kæres.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 7.

12. I § 458, *stk. 2, 1. pkt.*, der bliver stk. 7, 1. pkt., indsættes efter »stk. 1«: »eller 4«.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli 2024.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning	7
2. Lovforslagets hovedpunkter	8
2.1. Gældende ret	8
2.2. Grænsen mellem tilladelig agentvirksomhed og almindelige efterforskningskridt (den nedre grænse)	8
2.3. Betingelser for iværksættelse af agentvirksomhed	13
2.3.1. Mistankekrav	14
2.3.2. Indikationskrav	14
2.3.3. Kriminalitetskrav	15
2.3.3.1. Børnepornografi	18
2.3.3.2. Bedrageri, databedrageri, afpresning og hvidvask	19
2.3.3.3. Hæleri	19
2.3.3.4. Narkotika	20
2.3.3.5. Våben og eksplosivstoffer	21
2.4. Politiets erhvervelse af rettigheder, genstande eller andet materiale i nærmere bestemt omfang udbudt på internettet	22
2.5. Grænsen mellem tilladelig og forbudt agentvirksomhed (den øvre grænse)	26
2.6. Ansatte i politiet der må udføre agentvirksomhed	27
2.7. Civile personer	28
2.8. Forudgående beslutning fra retten og underretning af forsvareren ved tiltale	31
2.9. Agentens forklaring i retten	32
2.9.1. Politiagentens mulighed for at være anonym	32
2.9.2. Dørlukning i sager med politiagenter	35
2.9.3. Vidnepålæg	35
2.9.4. Afhøring af civile personer i retten	36

2.10. Polititjenestemænds forklaring i retten i øvrigt.....	37
3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige	39
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v. 39	
5. Administrative konsekvenser for borgerne	39
6. Miljømæssige konsekvenser	39
7. Forholdet til EU-retten	39
8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.....	39
9. Sammenfattende skema	40
Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser	42
Lovforslaget sammenholdt med gældende lov	65

1. Indledning

Regeringen ønsker i fællesskab med Naalakkersuisut at udvikle danske ansvarsområder i Grønland. Regeringen vil sammen med Grønland arbejde for, at de danske ansvarsområder følger standarden i Danmark med respekt for de særlige forhold og forskelle, der er mellem Danmark og Grønland. Dertil vil regeringen løbende prioritere, at lovgivning på danske ansvarsområder opdateres, ligesom regeringen løbende vil vurdere behovet for fortsat udvikling af politiet i Grønland.

I den danske retsplejelov blev der ved lov nr. 319 af 4. juni 1986 om ændring af retsplejeloven (Politiets anvendelse af agenter som led i efterforskningen af lovovertrædelser) indført regler om politiets anvendelse af agenter. Reglerne bygger på Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1023/1984 om Politiets indgreb i meddelelseshemmeligheden og anvendelse af agenter. Reglerne er senere ændret ved lov nr. 436 af 10. juni 2003 om ændring af straffeloven og retsplejeloven (Bekæmpelse af rockerkriminalitet og anden organiseret kriminalitet) og lov nr. 967 af 26. juni 2020 om ændring af retsplejeloven (Styrkelse af politiets muligheder for efterforskning af kriminalitet på internettet).

Agentreglerne indebærer, at politiet som led i efterforskningen af lovovertrædelser – under visse nærmere angivne betingelser og begrænsninger – kan foranledige, at der tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse.

Det er i forlængelse af lovændringen i 2020 vurderet, at anvendelse af agenter også kan være et effektivt efterforskningsværktøj for politiet i Grønland. Baggrunden herfor er bl.a. den generelle udvikling i international kriminalitet af tiltagende grænseoverskridende karakter, samt at udfordringen med kriminalitet begået på internettet umiddelbart ikke er mindre i Grønland end i Danmark.

På baggrund heraf har Naalakkersuisut anmodet om, at der indføres regler svarende til de danske agentregler i den grønlandske retsplejelov.

Lovforslaget har således til formål at styrke politiet i Grønlands muligheder for at efterforske lovovertrædelser, herunder narkotikakriminalitet, organiseret kriminalitet og kriminalitet på internettet, ved at anvende agenter.

Med lovforslaget lægges der derfor op til at indføre bestemmelser om agentvirksomhed (§§ 349 a-349 e) i den grønlandske retsplejelov svarende til de gældende regler herom i den danske retsplejelov.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Gældende ret

Retsplejelov for Grønland indeholder i kapitel 34 almindelige bestemmelser om efterforskning og afhøring, herunder § 338 om bl.a. iværksættelse af efterforskning af en lovovertrædelse, som er undergivet offentlig påtale.

I retsplejelov for Grønland findes der i dag ikke regler om, at politiet som led i efterforskningen af lovovertrædelser kan tilbyde bistand til eller træffe foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse.

Det følger imidlertid af kriminallovens § 13, at den for en lovovertrædelse givne bestemmelse også omfatter den, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til handlingen.

Om retstilstanden i Danmark før indførelsen af agentreglerne fremgår det af Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1023/1984 om Politiets indgreb i meddelelseshemmeligheden og anvendelse af agenter, side 135, at det måtte anses som fastslået i retspraksis, at politiet i et vist omfang (allerede) var berettiget til at anvende agenter. Politiet måtte dog ikke ved denne handle-måde fremkalde en forbrydelse, der ellers ikke ville være begået. Tilsvarende vurderes at være tilfældet efter gældende ret i Grønland.

2.2. Grænsen mellem tilladelig agentvirksomhed og almindelige efterforskningskridt (den nedre grænse)

Politiets efterforskning af grov og organiseret kriminalitet, herunder narkotikakriminalitet, kan være forbundet med betydelige vanskeligheder. Kriminelle aktiviteter som f.eks. narkotikakriminalitet udføres i mange tilfælde af organisationer med internationale forgreninger. Offeret vil ofte selv optræde som led i en forhandlerkæde og vil sjældent være interesseret i at bistå politiet. Den organiserede, internationale kriminalitet kan også være af en sådan karakter, at politiets vidner vil være bange for at træde frem og bistå i forbindelse med sagens opklaring og dens forfølgning i retten. Det er nødvendigt for at bekæmpe organiseret kriminalitet, at politiet kan anvende en mere aktiv form for efterforskning, først og fremmest i form af agentvirksomhed.

Spørgsmålet om, hvilke kategorier af sager der bør omfattes af reglerne, og grænserne mellem tilladelig agentvirksomhed og almindelige efterforskningskridt (den nedre grænse) og dermed spørgsmålet om, hvilke typer af efterforskning der skal være omfattet af lovreguleringen, er i øvrigt som forberedelse til de danske regler om agentvirksomhed indgående drøftet i Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1023/1984 om politiets indgreb i meddelelshemmeligheden og anvendelse af agenter, side 155-162.

Da det vurderes, at samme hensyn, som ligger bag agentreglerne i den danske retsplejelov, gør sig gældende for Grønland, foreslås det, at et efterforskningskridt skal være omfattet af de foreslåede regler om agentvirksomhed i retsplejeloven, hvis handlingen objektivt set er omfattet af medvirkensbegrebet i kriminallovens § 13, dvs. uden hensyntagen til om der foreligger forsæt. Det følger af kriminallovens § 13, at den for en lovovertrædelse givne bestemmelse omfatter alle, der ved tilskyndelse, råd eller dåd har medvirket til handlingen. Herudover kan handlingen være kriminaliseret efter en selvstændig kriminalretlig bestemmelse.

At et efterforskningskridt er omfattet af agentreglerne indebærer, at foranstaltningerne kun kan ske under visse nærmere betingelser, herunder mistankekrav, indikationskrav og kriminalitetskrav, ligesom politiet som udgangspunkt skal indhente en forudgående godkendelse fra retten, jf. nærmere herom i afsnit 2.3 og 2.8.

Selve agentvirksomheden kan efter den foreslåede bestemmelse i § 349 a, stk. 1, forekomme på to måder. Efter bestemmelsens 1. led kan der være tale om, at politiet tager initiativ til at foranledige, at nogen *tilbydes bistand* til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse. Er initiativet udgået fra den mistænkte selv, kan det første led ikke bringe aktionen ind under agentbegrebet.

Den foreslåede § 349 a, stk. 1, 2. led, omfatter derimod tilfælde, hvor initiativet er udgået fra den mistænkte, og hvorved politiet *træffer foranstaltninger* med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte lovovertrædelsen. Dette led forudsætter i stedet, at der foreligger et tilrettelagt arrangement og ikke en tilfældigt opstået situation, og at dette arrangement specifikt tilsigter at fremme lovovertrædelsens udførelse eller fortsættelse ved at tilskynde nogen hertil.

Ordvalget i § 349 a, stk. 1, viser hen til kriminallovens § 13, således at det af reglen fremgår, at politiets adfærd for at være omfattet af begrebet

agentvirksomhed i objektiv henseende skal falde ind under de i kriminallovens § 13 omhandlede medvirkensregler. Det kræves herudover, at der er udvist en særlig aktivitet fra politiets side.

Det fremgår endvidere af Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1023/1984 om Politiets indgreb i meddelelshemmeligheden og anvendelse af agenter, side 159, at agentvirksomhed også omfatter den situation, der i den juridiske teori betegnes som "concursum necessarium", hvilket foreligger i tilfælde, hvor der til realisation af et kriminalretligt gerningsindhold kræves flere persons samvirken (f.eks. tilfælde af ulovlig køb og salg), men hvor kun den ene parts (f.eks. sælgers) handlemåde er kriminaliseret, uden at den anden part (dvs. køberen) kan betragtes som "offer" for lovovertrædelsen.

I forbindelse med udarbejdelsen af det danske lovforslag var det Justitsministeriets opfattelse, at agentreglerne og de medfølgende betingelser herfor som anført ovenfor kun bør omfatte tilfælde, hvor der er udvist en særlig aktivitet fra politiets eller agentens side, eller hvor handlingen er led i et tilrettelagt arrangement. De samme hensyn, som gjorde sig gældende i forbindelse med udarbejdelsen af det danske lovforslag, gør sig efter ministeriets opfattelse gældende for reglerens anvendelse i Grønland. Uden for begrebet agentvirksomhed bør derfor falde former for efterforskning, som ikke består i en sådan aktivitet, som f.eks. skygning af en bestemt person, overvågning af bestemte adresser og andre former for observation af mistænkte eller »holden øje« med kriminelle miljøer.

Agentbegrebet bør heller ikke finde anvendelse på personer, der efter aftale med politiet søger kontakt i et kriminelt miljø for at kunne give politiet oplysninger. Dette gælder også, selv om den pågældende deltager i kriminalitet for at gøre sig troværdig i miljøet. Hvis den pågældende imidlertid griber ind i selve den lovovertrædelse, som efterforskningen angår, kan der dog være tale om en foranstaltning, der ligger over den nedre grænse, og derfor er omfattet af reguleringen. Det bemærkes i den forbindelse, at de foreslåede regler om agentvirksomhed kun gælder, hvis der er identitet mellem den lovovertrædelse, der efterforskes, og den lovovertrædelse, på hvilken der ved agentvirksomheden øves indflydelse. Dette er i forslaget til § 349 a, stk. 1, udtrykt derved, at den lovovertrædelse, som agentens handlinger skal øve indflydelse på, skal være den samme, som efterforskningen vedrører, jf. ordene "som led i efterforskningen af en lovovertrædelse foranledige, at der tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte lovovertrædelsen", jf. Strafferetsplejeud-

valgets betænkning nr. 1023/1984 om Politiets indgreb i meddelelseshemmeligheden og anvendelse af agenter, s. 160.

Meddelere vil som udgangspunkt ikke være omfattet af agentbegrebet. Ved en meddeler forstås en person uden for politiet, der i et vist systematisk omfang efter aftale med politiet gennem nogen tid giver informationer til politiet om andre personers planlagte eller begåede kriminalitet eller i øvrigt om personer, der tilhører et kriminelt miljø. I det omfang en meddeler efter aftale med politiet tager del i den lovovertrædelse, som efterforskningen angår, vil den pågældendes virksomhed imidlertid kunne karakteriseres som agentvirksomhed.

Lovudkastet indebærer samtidig, at tilfælde, hvor politiet foranlediger, at nogen eller noget bliver genstand for en lovovertrædelse (lokkeduesituationen), ikke omfattes af det regulerede område, fordi den pågældende person, der jo kun er offer, ikke herved udøver en aktivitet, der er omfattet af kriminallovens § 13 om medvirken.

Agentreglerne bør endvidere ikke omfatte en såkaldt kontrolleret leverance, så længe der ikke træffes videre foranstaltninger af politiet, men blot sker overvågning af et allerede planlagt forløb. Ved en kontrolleret leverance forstås, at politiet får kendskab til, at der f.eks. vil blive importeret et kvantum narkotika, men undlader at gribe ind, f.eks. ved grænseovergangen, og i stedet følger stoffets videre transport ind i landet med henblik på først at slå til på et belejligt tidspunkt, hvor det bevismæssigt er muligt at ramme en så stor del af organisationen som muligt.

Det forekommer imidlertid, at politiet må gribe ind i et handlingsforløb, der er fastlagt af andre end politiet. I den forbindelse er der behov for et vist råderum for politiet, uden at det betyder, at den indgriben i det planlagte handlingsforløb, som sker efter aftale med politiet, omfattes af agentreglerne.

I forbindelse med udarbejdelsen af det danske lovforslag var det efter Justitsministeriets opfattelse væsentligt for politiets mulighed for at sikre sig bevis – eksempelvis ved etablering af aflytning – at politiet, når f.eks. en kurer afsløres og efterfølgende indvilger i at fortsætte sin allerede planlagte og aftalte transport, kan medvirke til, at der med kurerens bistand sker ændringer af f.eks. tid og/eller sted for selve overdragelsen, uden at denne situation anses for omfattet af agentreglerne og dermed for ulovlig agentvirk-

somhed. De samme hensyn gør sig efter ministeriets opfattelse gældende for reglernes anvendelse i Grønland.

Aktiv efterforskning, der består i, at politiet træder ind i og deltager i et kriminelt handlingsforløb med det formål at afsløre gerningsmændene, indebærer en potentiel risiko for overskridelse af den øvre grænse (dvs. forbuddet mod, at agenter benyttes til fremkaldelse af en forbrydelse, der ellers ikke ville blive begået, jf. forslaget § 349 b, stk. 1) og kan derfor give anledning til betænkeligheder. I forbindelse med udarbejdelsen af det danske lovforslag var det Justitsministeriets opfattelse, at mindre indgreb, som politiet foretog i et allerede planlagt forløb, ikke ville give anledning til sådanne betænkeligheder, under den forudsætning at politiet alene foretog mindre ændringer, der påvirkede forløbet af forbrydelsen, men ikke forbrydelsens omfang eller grovhed. De samme hensyn gør sig efter ministeriets opfattelse gældende for reglernes anvendelse i Grønland.

Det er på samme vis Justitsministeriets vurdering, at politiet i Grønland bør have mulighed for at foretage visse mindre indgreb i et forud tilrettelagt forløb, uden at forholdet af den grund omfattes af agentreglerne.

Justitsministeriet foreslår på den baggrund, at det i det foreslåede § 349 a, stk. 2, 1. pkt., fastsættes, at foranstaltninger, der træffes med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse, ikke omfattes af agentbegrebet, hvis politiet ikke herved påvirker væsentlige omstændigheder ved lovovertrædelsen.

De tilfælde, der herved undtages fra agentbegrebet, er tilfælde, hvor politiet træffer foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse som led i et allerede tilrettelagt arrangement (andet led af agentbegrebet).

Formålet med den foreslåede § 349 a, stk. 2, 1. pkt., er at sikre, at politiet kan foretage visse mindre indgreb i et forud tilrettelagt kriminelt handlingsforløb, uden at der herved bliver tale om agentvirksomhed. Således vil det være muligt for politiet i begrænset omfang at påvirke gennemførelsen af eksempelvis en narkotikaleverance, uden at aktiviteterne bliver omfattet af agentreglerne. Politiet vil efter forslaget kunne udskifte leverancen med ufarligt materiale, aflytte kurerens samtaler med bagmænd og lignende. Efter forslaget vil kureren endvidere på politiets foranledning også med bagmændene kunne drøfte detaljer, der påvirker gennemførelsen af forbrydelsen på mindre væsentlige punkter. Kureren vil f.eks. kunne aftale ændrede

mødetider og mødesteder samt en ny rute for transporten således, at politiets muligheder for at afsløre bagmændene forbedres.

Den foreslåede bestemmelse i § 349 a, stk. 2, 1. pkt., giver alene politiet mulighed for at foretage visse mindre ændringer i et allerede planlagt forløb, uden at der herved bliver tale om agentvirksomhed, som alene må udgøres hvis de særlige betingelser herfor er opfyldt. Politiet kan derimod ikke, uden at forholdet omfattes af agentreglerne, foretage handlinger, hvorved der tages initiativ til ny kriminalitet, så som f.eks. at aftale en ny leverance af narkotika via kureren.

Det er efter forslaget uden betydning, om kureren af egen drift henvender sig til politiet, eller om den pågældende afsløres undervejs og indvilger i at fortsætte med henblik på at afsløre bagmændene.

Det bemærkes, at det ikke efter den foreslåede bestemmelse er et krav, at foranstaltningerne udføres som led i en politiagentaktion omfattet af § 349 a. Begrundelsen for dette er, at de handlinger, som den civile person udfører efter aftale med politiet, er efterfølgende handlinger i forhold til den kriminalretlige handling, som er aftalt med bagmanden, og aftalen med politiet medfører ikke foranstaltningsfrihed for dette forudgående forhold. Den pågældende kurer vil således blive kriminalretligt forfulgt for sin kriminalretlige handling. Det forhold, at den pågældende har hjulpet politiet i opklaringen af forbrydelsen, kan alene få betydning for fastsættelsen af foranstaltningen, men ikke for spørgsmålet om, hvorvidt den handling, der ligger forud for kontakten/aftalen med politiet kan forfølges kriminalretligt. Dette er baggrunden for, at den civile persons handlinger helt foreslås undtaget fra reglerne om agentvirksomhed.

Agentvirksomhed kan således afgrænses over for almindelige efterforskningskridt (den nedre grænse). Fastsættelsen af den nedre grænse er således afgørende for, i hvilke tilfælde politiet skal iagttage de særlige betingelser og regler, der gælder for agentvirksomhed.

2.3. Betingelser for iværksættelse af agentvirksomhed

Det er Justitsministeriets opfattelse, at de hensyn, der ligger bag betingelserne i den danske retsplejelov for at politiet kan iværksætte agentvirksomhed også gør sig gældende for Grønland.

Hertil kommer, at visse typer af agentvirksomhed helt bør være forbudt (det såkaldte provokationsforbud – i Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr.

1023/1984 om Politiets indgreb i meddelelseshemmeligheden og anvendelse af agenter også betegnet som den øvre grænse). Der henvises om dette spørgsmål til pkt. 2.5 nedenfor.

2.3.1. Mistankekrav

Justitsministeriet foreslår for det første, at der, som betingelse for, at der kan iværksættes en agentaktion, bør stilles krav til styrken af politiets mistanke.

I forbindelse med udarbejdelsen af det danske lovforslag var det Justitsministeriets opfattelse, at der skulle stilles som betingelse for iværksættelse af agentvirksomhed, at der er begrundet mistanke om, at lovovertrædelsen er ved at blive begået eller forsøgt begået. De hensyn, der ligger bag betingelsen i den danske retsplejelov, gør sig efter ministeriets opfattelse gældende for Grønland. Dette mistankekrav svarer i øvrigt til mistankekravet i bestemmelsen om tilbageholdelse i retsplejelovens § 359, stk. 1, samt ved legemsundersøgelse, jf. § 403, stk. 1, og offentliggørelse af fotografi af en formodet gerningsmand, jf. § 434, stk. 2. Ved efterforskningskridt som ransagning (§ 410) og beslaglæggelse (§ 418) gælder et lempeligere mistankekrav ("med rimelig grund er mistænkt for en lovovertrædelse").

Mistankekravet affattes på denne måde bl.a. for at gøre brugen af agenter mulig i de situationer, hvor politiets viden om planlægningen eller iværksættelsen af en lovovertrædelse alene beror på oplysninger fra en meddeler, hvilket ofte vil være tilfældet ved f.eks. organiseret kriminalitet.

Det bemærkes, at mistanken ikke – som i § 359 om tilbageholdelse – nødvendigvis retter sig mod en bestemt person, men derimod mod den omstændighed, at en lovovertrædelse er ved at blive begået eller forsøgt begået. Ved denne angivelse fremhæves endvidere sammenhængen mellem mistankekravet og den foreslåede § 349 b, stk. 1, om agentvirksomhedens såkaldte øvre grænse. Kun hvis mistanken angår en lovovertrædelse, der er i gang eller er på forsøgsstadiet, er det tilladeligt, at politiet iværksætter en agentaktion. Det er derimod ikke tilstrækkeligt, at der er mistanke om, at en lovovertrædelse vil blive begået, hvis der ikke er grund til at antage, at forsøgshandlinger er påbegyndt.

2.3.2. Indikationskrav

Justitsministeriet foreslår desuden, at der ved siden af mistankekravet, som betingelse for at politiet kan anvende agenter, bør opstilles et indikationskrav. Det følger derfor af det foreslåede § 349 a, stk. 1, nr. 2, at agentvirksomhed kun må finde sted, hvis dette efterforskningskridt må antages at

være af afgørende betydning for efterforskningen. Kravet svarer således til formuleringen af indikationskravet i retsplejelovens § 384, stk. 1, nr. 2, om indgreb i meddelelseshemmeligheden.

I forbindelse med udarbejdelsen af det danske lovforslag var det Justitsministeriets vurdering, at agenter burde kunne anvendes i de situationer, hvor der også foreligger andre efterforskningsmuligheder, men hvor disse muligheder eksempelvis er usikre, risikerer at ødelægge den videre efterforskning eller er uforholdsmæssigt ressourcekrævende. De samme hensyn gør sig efter ministeriets opfattelse gældende for reglernes anvendelse i Grønland.

2.3.3. Kriminalitetskrav

Agentvirksomhed er et vidtgående efterforskningsskridt, hvorfor det i forbindelse med udarbejdelsen af det danske lovforslag var Justitsministeriets opfattelse, at der burde fastlægges et kriminalitetskrav således, at agentvirksomhed som udgangspunkt kun kan anvendes ved den alvorligste kriminalitet. Det samme gør sig efter ministeriets opfattelse gældende for Grønland. Justitsministeriet foreslår derfor, at der ved siden af mistanke- og indikationskravet som betingelse for, at politiet kan anvende agent, bør opstilles et kriminalitetskrav.

Det foreslås med det foreslåede § 349 a, stk. 1, nr. 3, at agentvirksomhed kun skal være tilladt, hvis efterforskningen angår en særlig grov lovovertrædelse, *eller* efterforskningen angår en overtrædelse af kriminallovens § 85, stk. 1 eller 2 (udbredelse eller besiddelse af børnepornografi), § 104 (bedrageri), § 105 (databedrageri), § 108 (afpresning), § 111, stk. 1 (hæleri), eller § 111 a (hvidvask), af Inatsisartutlov om euforiserende stoffer eller af våbenlov for Grønland, i det omfang overtrædelsen begås ved brug af internettet.

I forhold til kravet i 1. led om ”en særlig grov lovovertrædelse” bemærkes det, at der i de tilsvarende danske regler (§ 754 a, stk. 1, nr. 3, 1. led i den danske retsplejelov) er et krav om fængsel i 6 år eller derover. Ved bestemmelser om andre strafprocessuelle indgreb i den danske retsplejelov, som indeholder kriminalitetskrav med en strafferamme på mindst 6 år, er der ved tilsvarende bestemmelser i den grønlandske retsplejelov kriminalitetskrav, hvorefter der skal være tale om en særlig grov lovovertrædelse. Ved ”særlig grov” lovovertrædelse forstås som hovedregel en lovovertrædelse, hvor der konkret må forventes idømt ubetinget anstaltsanbringelse af en ikke ubetydelig varighed, jf. pkt. 4.5.5.2 i de almindelige bemærkninger til lov nr. 305 af 30. april 2008 om retsplejelov for Grønland.

I forhold til kravet i 2. led om visse kriminalitetsformer, der begås ved brug af internettet, bemærkes, at udviklingen og udbredelsen af internettet har medført en række nye udfordringer for politiet. Det gælder særligt ved efterforskningen af visse former for kriminalitet, hvor internettet bruges som bindeled mellem kriminelle. Ofte anvender de kriminelle falske profiler på Facebook eller andre internetfora, ligesom det såkaldte mørke internet (dark web) har gjort det vanskeligt for politiet at finde frem til gerningsmændene.

Det er vurderingen, at en adgang til at anvende agenter i forbindelse med politiets efterforskningsvirksomhed på internettet kan bidrage til en mere effektiv bekæmpelse af kriminalitet, der begås på internettet.

En mere effektiv bekæmpelse af kriminalitet, der begås på internettet, vil ligeledes have til formål at begrænse andelen af hælervarer, narkotika samt ulovlige våben og eksplosivstoffer, der er i omløb.

Rigspolitiet har identificeret en række kriminalitetsformer, som i dag hyppigt forekommer på internettet, og som typisk er vanskelige for politiet at efterforske inden for rammerne af de gældende regler for efterforskning. Fælles for disse kriminalitetsformer er navnlig, at de som udgangspunkt ikke kan karakteriseres som en særlig grov lovovertrædelse, medmindre der er tale om særligt grove og alvorlige tilfælde, og dermed falder uden for det første led i den foreslåede § 349 a, stk. 1, nr. 3, om at efterforskningen skal angå en særlig grov lovovertrædelse. Det drejer sig om udbredelse og besiddelse mv. af børnepornografi samt salg af hælervarer, narkotika, våben og eksplosivstoffer på internettet.

Det er Rigspolitiets vurdering, at disse udfordringer kan imødegås ved, at anvendelsesområdet for agentvirksomhed omfatter disse lovovertrædelser på internettet.

For så vidt angår bedrageri, databedrageri, hvidvask og afpresning, der begås ved brug af internettet, er det vurderingen, at agentreglerne også for disse kriminalitetsformer vil kunne være et nyttigt redskab i forhold til at få standset igangværende kriminel aktivitet.

I forbindelse med udarbejdelsen af det danske lovforslag var det Justitsministeriets opfattelse, at man skulle være opmærksom på en række omstændigheder vedrørende brugen af agenter i politiets efterforskning. Det drejede sig dels om de risici med hensyn til politiets integritet, der generelt er for-

bundet med, at politiet aktivt træder ind i og deltager i et kriminelt handlingsforløb, dels om den konkrete risiko for, at politiet bevirker en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed. De samme hensyn gør sig efter ministeriets opfattelse gældende for reglernes anvendelse i Grønland.

Omvendt skal det sikres, at kriminelle ikke længere skal kunne ”gemme sig bag internettets facade”. Det er således krænkende for samfundets borgere og den almindelige retsfølelse, hvis der foregår åbenlyse ulovlige aktiviteter på internettet, uden at politiet har effektive redskaber til at håndtere dette.

Det er fælles for salg af hælervarer, narkotika og våben, at personer tilknyttet organiserede kriminelle miljøer i Grønland i vidt omfang står bag netop disse former for kriminalitet, og internettet er en vigtig facilitator for uदøvvelsen af disse kriminalitetsformer. Kriminalitetsformerne udgør således en væsentlig del af organiserede kriminelles indtægtsgrundlag i Grønland.

Det er på den baggrund Justitsministeriets opfattelse, at adgangen til at anvende agentreglerne ligesom i Danmark også skal gælde for sager om udbredelse og besiddelse mv. af børnepornografi, bedrageri, databedrageri, afpresning og hvidvask samt salg af hælervarer, narkotika, våben og eksplosivstoffer på internettet.

Den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 349 a, stk. 1, nr. 3, 2. led, skal adressere udfordringerne med, at internettet anvendes som platform til et bredt udsnit af kriminalitet. Internetkriminalitet i form af besiddelse eller udbredelse af børnepornografi, bedrageri, databedrageri, afpresning og hvidvask samt salg af hælervarer, narkotika, våben og eksplosivstoffer må anses for at være tilstrækkelig krænkende for retsfølelsen, til at disse kriminalitetsformer er egnede til at være omfattet af agentreglerne.

Hvad angår børnepornografi, er der tale om udbredelse og besiddelse mv. af materiale, der udspringer af ofte grove seksualforbrydelser mod børn. En styrket adgang til at efterforske og retsforfølge udbredelse og besiddelse af børnepornografi kan derfor have en begrænsende effekt på efterspørgslen efter dette materiale og dermed også på fysiske overgreb, som begås med henblik på bl.a. at optage og udbrede børnepornografi.

Ligeledes er der tale om kriminalitet, som er rettet mod en specielt sårbar gruppe. Børn er som følge af deres umodenhed ikke i stand til – på samme måde som andre persongrupper – at beskytte sig selv imod at blive udsat for

kriminalitet, hvorfor der er et stærkt beskyttelsesmæssigt hensyn i forhold til børns personlige integritet.

Fælles for de opregnede bestemmelser og love, der foreslås inkluderet i den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 349 a, stk. 1, nr. 3, 2. led, er således, at de ikke nødvendigvis er omfattet af det foreslåede kriminalitetskrav i 1. led om særlig grove lovovertrædelser.

Ved internettet forstås i dette lovforslag databaseret kommunikation, uanset om kommunikationen sker gennem brug af computer, mobiltelefon eller andet elektronisk kommunikationsudstyr.

Det bemærkes i den forbindelse, at det ikke er et krav, at al kommunikation mellem politiet og den mistænkte under hele forløbet sker ved brug af internettet, så længe den indledende kontakt mellem politiet og den mistænkte er sket ved brug af internettet.

De lovbestemmelser og love, der foreslås omfattet af § 349 a, stk. 1, nr. 3, er beskrevet nærmere i det følgende.

2.3.3.1. Børnepornografi

Efter den foreslåede ordning vil politiet kunne udøve agentvirksomhed i sager om efterforskning af en overtrædelse af kriminallovens § 85, stk. 1 eller 2, om udbredelse og besiddelse af børnepornografi, hvis overtrædelserne begås ved brug af internettet.

Med henvisningen til kriminallovens § 85, stk. 1, i den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 349 a, stk. 1, nr. 3, sigtes der således alene efter at ramme tilfælde, hvor der er tale om en lovovertrædelse, som ikke udgør en særligt grov lovovertrædelse, da særligt grove lovovertrædelser vil være omfattet af bestemmelsens første led.

Formålet med henvisningen til kriminallovens § 85, stk. 1 og 2, er at give politiet mulighed for at benytte agenter i efterforskningen af sager om børnepornografi med henblik på f.eks. at indgå i en videre dialog med gerningsmændene på internettet.

Det er vurderingen, at den foreslåede ordning, hvor agentreglerne også gælder for sager om børnepornografi vil være et stort løft for efterforskningen i de sager, hvor agenten ikke møder krav om udveksling af materiale for at kunne indgå i dialog, fordi det vil kunne medvirke til en hurtigere identifi-

kation af gerningsmændene, hvorved flere overgreb vil kunne forhindres eller opklares.

Politiet får med den foreslåede ordning ikke mulighed for at anvende agenter til at udveksle eller på anden måde videredistribuere børnepornografi. Dette skyldes, at politiet ikke må risikere at bidrage til en krænkelse eller fortsat krænkelse af et barn, samt det forhold, at politiet ikke vil kunne føre kontrol med eventuel videredistribuering af sådant materiale. Politiet må således heller ikke udveksle børnepornografi i de tilfælde, hvor den mistænkte kræver dette, for at politiet overhovedet kan komme til at indgå i en dialog med denne person.

2.3.3.2. Bedrageri, databedrageri, afpresning og hvidvask

Efter den foreslåede ordning får politiet mulighed for at anvende agenter som led i efterforskningen af overtrædelser af kriminallovens bestemmelser om bedrageri (§ 104), databedrageri (§ 105), afpresning (§ 108) og hvidvask (§ 111 a), når disse overtrædelser begås ved brug af internettet.

Den foreslåede ordning omfatter alene tilfælde af bedrageri, databedrageri, afpresning og hvidvask, som ikke kan betegnes som særligt grove lovovertrædelser. Det kan eksempelvis være sager om svindel med internethandel eller hvidvask af penge, der f.eks. kan stamme fra handel med narkotika i Grønland, når disse overtrædelser begås ved brug af internettet. Hvis overtrædelserne kan betegnes som særligt grove lovovertrædelser, vil disse være omfattet af første led af den foreslåede § 349 a, stk. 1, nr. 3, om efterforskning af en særlig grov lovovertrædelse.

2.3.3.3. Hæleri

Efter den foreslåede ordning vil politiet endvidere kunne udøve agentvirksomhed i sager om efterforskning af en overtrædelse af kriminallovens § 111, stk. 1, om hæleri, hvis lovovertrædelsen begås ved brug af internettet.

Den foreslåede ordning omfatter alene tilfælde af hæleri, som ikke kan betegnes som særligt grove lovovertrædelser. Hvis overtrædelserne kan betegnes som særligt grove lovovertrædelser, vil disse være omfattet af første led af den foreslåede § 349 a, stk. 1, nr. 3.

Den foreslåede ordning er ikke tiltænkt anvendt ved helt bagatelagtige overtrædelser, hvor salget vedrører hælervarer af meget lav økonomisk værdi. Politiet vil i sådanne tilfælde ikke kunne anvende agentreglerne i den foreslåede ordning.

Desuden skal politiet sikre sig, at købet ikke i realiteten bliver en bestilling af nye indbrud. Det kan f.eks. sikres ved, at politiet forinden købet af den udbudte vare stiller krav til hæleren om, at varen skal kunne leveres med det samme, eller at sælgeren skal sende supplerende billedmateriale af varen under nærmere instruktion fra politiet.

Et eksempel på, hvornår politiet vil kunne anvende agentreglerne i forhold til efterforskning af sager om hæleri – hvis de almindelige betingelser er opfyldt – vil være i en situation, hvor politiet mistænker en person for at ville overtræde hæleribestemmelsen ved f.eks. på vegne af en tyv at udbyde stjalne varer til salg på internettet.

Det kan bl.a. være relevant for politiet at udøve agentvirksomhed, hvis politiet ved hjælp af en falsk profil på et internetforum interagerer med den mistænkte hæler med henblik på at indgå en aftale med hæleren om, at en køber ønsker at aftage hælervarerne. En sådan aktiv efterforskning vil kræve, at politiet anvender agentreglerne, da den kan siges at udgøre en medvirkenshandling fra politiets side. Der kan i den forbindelse henvises til en lignende situation, som forelå i Østre Landsrets dom af 14. marts 2012 som optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2012, side 2225 ff.

Omvendt vil der ikke være tale om agentvirksomhed i tilfælde, hvor politiet foretager efterforskningsmæssige handlinger, hvor der ikke tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en given lovovertrædelse. Dette vil som hidtil f.eks. være tilfældet, hvis lovovertrædelsen på tidspunktet for politiets efterforskning allerede er blevet fuldbyrdet.

Den foreslåede ordning er tiltænkt anvendt i forhold til hæleri på internettet, der ikke falder inden for den foreslåede undtagelsesbestemmelse i retsplejelovens § 349 a, stk. 2, jf. pkt. 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

2.3.3.4. Narkotika

Efter den foreslåede ordning vil politiet kunne udøve agentvirksomhed i sager om efterforskning af en overtrædelse af Inatsisartutlov om euforiserende stoffer, hvis lovovertrædelsen begås ved brug af internettet.

Efter Inatsisartutlov om euforiserende stoffers § 5 kan overtrædelse af forbuddet i § 2, stk. 4, medføre foranstaltninger og andre retsfølger efter reglerne i kriminalloven. Dette omfatter ind- og udførsel, salg, køb, udlevering,

modtagelse, fremstilling, forarbejdning og besiddelse af visse stoffer, som er forbudt i medfør af § 1.

Den foreslåede ordning er tiltænkt anvendt i sager om salg af narkotika på internettet, der ikke falder inden for den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 349, a, stk. 2, jf. pkt. 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det bemærkes i øvrigt, at den foreslåede ordning ikke er tiltænkt anvendt ved helt bagatelagte overtrædelser. Politiet vil i sådanne tilfælde ikke kunne anvende agentreglerne i den foreslåede ordning.

Ved vurderingen af, om en konkret overtrædelse falder under bagatelgrænsen, kan politiet bl.a. lægge vægt på omfanget og farligheden af lovovertrædelsen.

Det bemærkes endvidere, at de særligt grove overtrædelser af Inatsisartutlov om euforiserende stoffer vil være omfattet af første led af den foreslåede § 349 a, stk. 1, nr. 3.

2.3.3.5. Våben og eksplosivstoffer

Efter den foreslåede ordning vil politiet kunne udøve agentvirksomhed i sager om efterforskning af en overtrædelse af våbenlov for Grønland, hvis lovovertrædelsen begås ved brug af internettet.

Efter oplysninger fra Rigspolitiet forekommer ulovlig handel med våben ved brug af internettet i Grønland, hvilket særligt omhandler halvautomatiske våben, der efter lovgivningen kun må erhverves og besiddes af erhvervsfangere i Grønland.

Det følger af § 13, stk. 1, i våbenlov for Grønland, at overtrædelse af en række bestemmelser i loven samt forskrifter udstedt i medfør af loven kan medføre foranstaltninger i henhold til kriminalloven. Dette omfatter at indføre, tilvirke, erhverve, besidde, bære eller anvende visse former for våben, ammunition og eksplosivstoffer uden tilladelse fra politiet.

Den foreslåede ordning er tiltænkt anvendt i forhold til ulovligt salg af våben og eksplosivstoffer mv. på internettet, der ikke falder inden for den foreslåede undtagelsesbestemmelse i den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 349 a, stk. 2, jf. pkt. 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det bemærkes i øvrigt, at den foreslåede ordning ikke er tiltænkt anvendt ved helt bagatelagtige overtrædelser. Politiet vil i sådanne tilfælde ikke kunne anvende agentreglerne i den foreslåede ordning.

Ved vurderingen af, om en konkret overtrædelse falder under bagatelgrænsen, kan politiet bl.a. lægge vægt på omfanget og farligheden af lovovertrædelsen.

Det bemærkes, at de særligt grove overtrædelser af våbenlov for Grønland vil være omfattet af første led af den foreslåede § 349 a, stk. 1, nr. 3.

2.4. Politiets erhvervelse af rettigheder, genstande eller andet materiale i nærmere bestemt omfang udbudt på internettet

Politiet skal have en hurtig og effektiv adgang til at reagere ved at foretage erhvervelse i tilfælde af åbenlyst ulovlige aktiviteter på internettet med henblik på at afsløre identiteten på en gerningsmand.

Det vil derfor være et effektivt efterforskningsredskab for politiet, hvis der indsættes en bestemmelse i den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 349 a, stk. 2, 2. led, som gør det muligt for politiet hurtigt at reagere og foretage erhvervelse i tilfælde af åbenlyst ulovlige aktiviteter på internettet, herunder ulovligt salg af varer. Som beskrevet ovenfor kan der forekomme åbenlys kriminalitet på internettet, hvilket bl.a. omfatter ulovligt salg af hælervarer, narkotika, våben og eksplosivstoffer, men også en række andre ulovlige aktiviteter.

Det bemærkes dog, at der allerede som følge af den foreslåede § 349 a, stk. 1, ikke vil være tale om agentvirksomhed i tilfælde, hvor politiet foretager efterforskningsmæssige handlinger, hvor der ikke tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en given lovovertrædelse. Dette vil f.eks. være tilfældet, hvis lovovertrædelsen på tidspunktet for politiets efterforskning allerede er blevet fuldført.

Der er derfor behov for, at den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 349 a, stk. 2, 2. led, omfatter tilfælde, hvor en rettighed, genstand eller et materiale allerede er udbudt på internettet i et så specifikt og utvetydigt omfang, at politiets eventuelle erhvervelse heraf ikke vil bevirke en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed.

Eftersom gerningsmanden ved at udbyde rettigheder, genstande eller materiale i nærmere bestemt omfang på internettet således allerede må antages at have bestemt sig for at gennemføre salget eller videreoverdragelsen, er det ikke påkrævet, at politiets erhvervelse af de pågældende rettigheder, genstande eller materiale skal være omfattet af den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 349 a, stk. 1.

Det foreslås således, at der indsættes en bestemmelse i den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 349 a, stk. 2, 2. led, hvorefter det ikke vil udgøre agentvirksomhed, hvis politiets tilskyndelse til at få nogen til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse alene består i politiets erhvervelse af rettigheder, genstande eller andet materiale, der i et nærmere bestemt omfang er udbudt på internettet.

Inden for den foreslåede bestemmelses anvendelsesområde falder bl.a. køb af hælervarer, narkotika, våben og eksplosivstoffer. Den foreslåede ordning er dog ikke begrænset til bestemte rettigheder, genstande og materialer, hvorfor også f.eks. køb af dopingmidler, ulovligt fyrværkeri, falske dokumenter, koncertbilletter mv. vil være omfattet, ligesom varerne, genstandene og materialerne kan være i fysisk såvel som ikke-fysisk form, herunder elektroniske medier, filer eller links. Ligeledes vil accept af f.eks. et tilbud om leje af en lejlighed også falde inden for den foreslåede undtagelsesbestemmelses anvendelsesområde.

Det bemærkes, at i det omfang lovovertrædelsen på tidspunktet for politiets efterforskning allerede er blevet fuldbyrdet, vil politiet som hidtil kunne foretage erhvervelse af genstande mv., uden at det er omfattet af agentreglerne og det foreslåede § 349 a, stk. 2, 2. led.

Det er en forudsætning for, at foranstaltninger er omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 349 a, stk. 2, 2. led, at rettigheden, genstanden eller materialet er udbudt på internettet i et nærmere bestemt omfang. Herved forstås, at det skal fremgå af udbuddet, f.eks. hvilken type rettighed, genstand eller materiale der er tale om, ligesom udbuddet som udgangspunkt skal indeholde information om mængde, f.eks. vægt, antal eller type og pris. Der må således ikke være tvivl om, hvad det er, der udbydes, hvor meget der udbydes og til hvilken pris. Dette svarer således til tilfælde, hvor en almindelig borger foretager handel på internettet af f.eks. tøj eller møbler, og hvor man ikke er i tvivl om, hvilken vare man modtager ved købet. I sådanne tilfælde vil politiet efter den foreslåede § 349 a, stk. 2, 2. led, få mulighed for at erhverve genstandene mv., uden at agentreglerne finder anvendelse.

Politiet vil i situationer omfattet af den foreslåede § 349, stk. 2, 2. led, have mulighed for at gennemføre en helt kortvarig og udelukkende afsøgende dialog med en potentiel sælger forud for erhvervelsen, hvis det fremstår tydeligt, at salg eller udveksling på hjemmesiden eller lignende forudsætter, at der forudgående udvises en vis interesse for køb.

Efter den foreslåede § 349, stk. 2, 2. led, vil der således kunne være tale om en afsøgende dialog, som indbefatter en tilskyndelse fra politiets side til at nogen udfører eller fortsætter en lovovertrædelse.

Den afsøgende dialog vil til enhver tid skulle vedrøre den rettighed, genstand eller det materiale, der er udbudt på internettet, og må således ikke vedrøre andre rettigheder, genstande eller materialer, som oprindeligt ikke var omfattet af udbuddet. Derudover må den afsøgende dialog alene iværksættes, når politiet med rimelig grund har mistanke om, at der foreligger en kriminalretlig lovovertrædelse.

En afsøgende dialog kan f.eks. være nødvendig i tilfælde, hvor kun arten af den udbudte genstand mv. fremgår af udbuddet, og hvor yderligere oplysninger, herunder type, vægt, antal eller en pris, kun kan identificeres ved en egentlig dialog med sælgeren. Den afsøgende dialog må i den forbindelse udelukkende bruges til at fastlægge typen af den udbudte genstand mv., den lavest mulige tilgængelige mængde eller den sædvanlige pris med henblik på at foretage køb heraf.

Dette skal ses i lyset af, at formålet med erhvervelsen alene er at identificere sælgeren eller andre gerningsmænd i sælgerens netværk. Det er således afgørende, at der ved den forudgående dialog ikke udøves nogen form for påvirkning af hverken arten, typen, mængden eller prisen af den udbudte genstand mv.

Er der eksempelvis tale om en hjemmeside, hvor der åbenlyst foregår salg af hash, må politiet i den forudgående dialog begrænse sig til at udvise interesse for køb af hash i en mængde, der efter omstændighederne må antages at være den lavest tilgængelige mængde på den pågældende hjemmeside. Er politiet i tvivl om, hvad der må antages at være den lavest tilgængelige mængde eller en sædvanlig pris på den pågældende hjemmeside, kan politiet eksempelvis rette henvendelse til sælgeren med forespørgsel om, hvilke minimumsmængder denne kan levere, eller om denne kan sende en prisliste,

og på baggrund heraf foretage et køb af, hvad der må anses for at være den lavest tilgængelige mængde eller den sædvanlige pris.

En forudgående afsøgende dialog vil således også kunne føre til, at politiet bedre kan vurdere, om der til brug for sagens efterforskning i øvrigt er grundlag for at udøve agentvirksomhed.

Det bemærkes, at der som udgangspunkt heller ikke inden for rammerne af den foreslåede § 349 a, stk. 2, 2. led kan foretages gentagen erhvervelse af de udbudte genstande fra samme sælger, medmindre erhvervelserne har til formål at identificere sælgeren eller andre gerningsmænd i sælgerens netværk.

Dette kan f.eks. være tilfældet, hvor en af sælgerens kurérer er anholdt og er i politiets varetægt, og yderligere køb er nødvendigt for derigennem at identificere en anden af sælgerens kurérer. Det samme vil gøre sig gældende, når en frihedsberøvet kurér løslades og efterfølgende fortsætter sin kurérvirksomhed.

Det bemærkes, at ulovligt salg af rettigheder, genstande og andet materiale på internettet i praksis ofte foregår således, at udbuddet sker på internettet, mens de nærmere omstændigheder omkring salget samt selve gennemførelsen af salget typisk sker uden for internettet f.eks. ved fysisk møde, telefonisk kontakt mv.

Det afgørende for anvendelsen af den foreslåede undtagelsesregel er, at selve udbuddet af rettigheden, genstanden eller materialet er sket på internettet, mens den efterfølgende kontakt omkring salget og selve gennemførelsesmetoden for salget er uden betydning.

I den forbindelse bemærkes det, at kontakten til den mistænkte, f.eks. i forbindelse med et eventuelt fysisk møde for at afhente genstanden eller materialet, alene må vedrøre den konkrete genstand eller det materiale, der har været udbudt på internettet. Såfremt mødet f.eks. vedrører aftale eller drøftelser om nye bestillinger eller lignende, vil sådanne handlinger falde inden for de foreslåede agentregler i retsplejelovens § 349 a, stk. 1, og dermed kræve forudgående beslutning af retten efter den foreslåede § 349 c, stk. 1.

Ligesom ved ethvert efterforskningsmæssigt arbejde skal politiet også forud for enhver erhvervelse i medfør af den foreslåede undtagelsesmulighed sikre

sig overholdelsen af et vist mistankekrav, det vil sige, at der skal være mistanke om, at der foreligger en kriminalretlig lovovertrædelse.

I tilfælde af salg af narkotika eller våben er mistankekravet allerede opfyldt ved forholdenes åbenlyse ulovlige karakter.

I andre tilfælde, herunder navnlig salg af hælervarer, må politiet foretage en samlet vurdering af en række parametre, før der foretages køb af den udbudte vare.

Ved vurderingen af, om der er tale om hælervarer, kan politiet bl.a. lægge vægt på følgende indikatorer: Varen er udbudt til en usædvanlig lav pris. Varen er udbudt af en sælger, der bevidst forsøger at skjule sin identitet ved f.eks. at optræde anonymt eller ved at anvende en åbenlyst falsk profil. Politiet er af en borger eller på anden vis blevet gjort bekendt med, at den udbudte vare er stjålet. Sælgerens telefonnummer tilhører et uregistreret tale-tidskort. Sælgeren har tidligere udbudt varer til salg til usædvanlig lav pris. Sælgeren har haft den samme vare til salg på internettet mange gange. Sælgeren anvender samme e-mailadresse, men skiftende profiler eller telefonnumre.

Det bemærkes, at der ikke er tale om kumulative betingelser. Politiet kan tillægge ovenstående indikatorer forskellig vægt, og hvorvidt der foreligger tilstrækkelig mistanke, vil således bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

2.5. Grænsen mellem tilladelig og forbudt agentvirksomhed (den øvre grænse)

I forbindelse med udarbejdelsen af det danske lovforslag var det Justitsministeriets opfattelse, at der i lovteksten burde fastsættes en grænse mellem tilladelig og forbudt agentvirksomhed (den såkaldte øvre grænse eller provokationsforbuddet). De hensyn, der ligger bag fastsættelsen af den øvre grænse for agentvirksomhed i den danske retsplejelov, gør sig efter ministeriets opfattelse gældende for Grønland.

De samme hensyn gør sig efter ministeriets opfattelse gældende for reglerens anvendelse i Grønland. Denne grænse er kommet til udtryk i den foreslåede § 349 b, stk. 1, om, at agentens indflydelse på den kriminaliserede handlings udførelse eller fortsættelse ikke må medføre en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed, som regulerer grænsen for, hvilke foranstaltninger der – selv med rettens godkendelse – må foretages af poli-

titjenestemænd og ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer.

Grænsen mellem tilladelig og forbudt agentvirksomhed (den såkaldte øvre grænse eller provokationsforbuddet) er beskrevet i Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1023/1984 om Politiets indgreb i meddelelshemmeligheden og anvendelse af agenter, side 162-168.

Det følger af denne grænsedragning, at politiet ikke ved agentens virksomhed må anstifte en lovovertrædelse, som ikke i forvejen er ved at blive begået eller forsøgt. Politiet må heller ikke øve en sådan indflydelse på en lovovertrædelse, der er ved at blive begået eller forsøgt, at den ændrer sig til en lovovertrædelse af en anden art, da der herved ville ske en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed.

I forbindelse med udarbejdelsen af det danske lovforslag var det Justitsministeriets vurdering, at der – af hensyn til provokationsforbuddets overholdelse – i loven burde stilles særlige krav til agentens personlige forhold. Det samme gør sig efter ministeriets opfattelse gældende for reglernes anvendelse i Grønland.

Det kan i den forbindelse fremhæves, at der på den ene side må stilles forskellige kvalifikationskrav til de personer, der skal optræde som agenter, hvilket taler for, at det er særligt udvalgte grønlandske polititjenestemænd eller ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer, som anvendes som agenter. På den anden side kan det fremhæves, at der kan forekomme en række situationer, hvor det f.eks. er nødvendigt og forsvarligt af sprog- eller racemæssige grunde at anvende udenlandske politifolk mv. Det kan desuden være nødvendigt at anvende civile personer til at yde en yderst beskeden bistand efter aftale med politiet.

De nærmere krav til politiagenten er beskrevet i afsnit 2.6 nedenfor, og betingelserne for anvendelse af civile personer er beskrevet i afsnit 2.7 nedenfor.

2.6. Ansatte i politiet der må udføre agentvirksomhed

Det foreslås, at retsplejelovens § 349 b, stk. 2, 1. pkt., affattes således, at polititjenestemænd og ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer kan udføre agentvirksomhed i medfør af retsplejelovens § 349 a, stk. 1.

Rigspolitiet har påpeget, at kriminalitet ofte efterforskes af eller med bistand fra ansatte i politiet med en anden uddannelsesmæssig baggrund end en politimæssig, f.eks. universitetsuddannede analytikere med ekspertise inden for relevante områder. Derfor foreslår Justitsministeriet, at det ikke kun er polititjenestemænd, der skal kunne udøve agentvirksomhed, men også andre ansatte i politiet, der har de fornødne efterforskningsmæssige forudsætninger herfor.

Den foreslåede ordning skal sikre, at politiets personalemæssige ressourcer i forbindelse med bekæmpelse af kriminalitet anvendes på bedst mulig vis, og at efterforskning altid varetages af de personer, der er bedst egnede hertil.

Dette vil gøre det muligt f.eks. at anvende ansatte i politiet med en universitetsbaggrund, der har særlige kompetencer inden for et bestemt område, under en efterforskning af kriminalitet på eksempelvis internettet. Det er således langt fra alle ansatte i politiet, som med lovforslaget vil kunne udføre agentvirksomhed, idet f.eks. kontor- og servicemedarbejdere, studentermedhjælpere mv. i politiet ikke vil få adgang til at udføre agentvirksomhed.

Det bemærkes, at det er en forudsætning for at udføre agentvirksomhed, at personerne, der ikke er polititjenestemænd, er ansatte i politiet og endvidere har de rette kompetencer til at udføre sådant efterforskningsarbejde, uanset om disse måtte være personer med politimæssig eller anden uddannelsesmæssig baggrund. Der må i hvert enkelt tilfælde foretages en vurdering af, om den pågældende har de nødvendige forudsætninger for at kunne udføre agentvirksomhed på en korrekt og hensigtsmæssig måde.

Det vil bl.a. kunne have betydning, om den pågældende har en politimæssig baggrund og dermed allerede vil have et uddannelsesmæssigt kendskab til, hvordan efterforskningsvirksomhed generelt bør gennemføres. Omvendt ligger der heri også en forventning om, at der må stilles krav om særlig baggrund eller viden, når ansatte i politiet uden en politimæssig baggrund skal foretage agentvirksomhed. Dette kan f.eks. være universitetsuddannede analytikere med ekspertise i såkaldt ”open source-intelligence”, dvs. efterretningsarbejde i åbne kilder på internettet.

2.7. Civile personer

Rigspolitiet og Rigsadvokaten har oplyst, at det er af stor praktisk betydning at kunne anvende meddelere og andre civile personer, som er parate til at samarbejde med politiet i opklaringen af alvorlig kriminalitet.

I forbindelse med udarbejdelsen af det danske lovforslag var det på den baggrund Justitsministeriets opfattelse, at der var behov for, at reglerne affattedes på en sådan måde, at det sikres, at politiagenten kunne introduceres i det kriminelle miljø. I praksis er det ofte nødvendigt, at en sådan introduktion foregår via en civil person, der færdes i miljøet, og som kan formidle kontakten til bagmændene. Denne kontaktformidling kan indebære, at den civile person i begrænset omfang medvirker til den lovovertrædelse, der efterforskes, herunder bestiller en vareprøve. De samme hensyn gør sig efter ministeriets opfattelse gældende for reglernes anvendelse i Grønland.

Justitsministeriet foreslår derfor, at der indføres en mulighed for brug af civile agenter således, at visse underordnede handlinger, der falder inden for begrebet agentvirksomhed, vil kunne foretages af civile personer som agenter.

I forbindelse med udarbejdelsen af det danske lovforslag var det endvidere Justitsministeriets vurdering, at der ikke burde indføres en adgang til at benytte egentlige civile agenter. Anvendelsen af civile personer som egentlige agenter er forbundet med en række betænkeligheder, herunder navnlig at civile personer udsættes for en ikke ubetydelig personlig fare. Hertil kommer, at det i visse tilfælde kan være vanskeligt at føre kontrol med de pågældende. De samme hensyn gør sig efter ministeriets opfattelse gældende for reglernes anvendelse i Grønland. Det er imidlertid Justitsministeriets vurdering, at der bør være mulighed for at anvende civile personer til at foretage den nødvendige introduktion af politiagenten, hvilket indebærer, at den civile person skal kunne foretage visse tillidsskabende handlinger, herunder bestille en vareprøve. Der er tale om indledende aktiviteter, som ligger langt fra kerneområdet for agentvirksomhed, men som på den anden side i praksis har vist sig at være af afgørende betydning for at kunne iværksætte en politiagentaktion.

Justitsministeriet foreslår på den baggrund, at civile personer efter aftale med politiet kan yde bistand til at udføre eller fortsætte den lovovertrædelse, der efterforskes, når den bistand, der ydes, er yderst beskeden i forhold til lovovertrædelsen, jf. den foreslåede bestemmelse i § 349 b, stk. 2, 2. pkt.

Den bistand, som civile personer herved får mulighed for at udføre som agenter, vedrører den situation, hvor politiet tager initiativ til at foranledige, at nogen tilbydes bistand til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse (første led af agentbegrebet). Civile personer vil i denne situation efter forudgå-

ende aftale med politiet kunne yde bistand til, at bagmanden eller andre implicerede udfører eller fortsætter den lovovertrædelse, der efterforskes.

For at den civile persons bistand er omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 349 b, stk. 2, 2. pkt., er det en betingelse, at der er tale om en bistand, som objektivt set er kriminaliseret i medfør af kriminallovens medvirkensbegreb i § 13. Herudover kan handlingen være kriminaliseret efter en selvstændig kriminalretlig bestemmelse. Falder handlingen helt uden for det kriminalretlige område, er bistanden ikke omfattet af de foreslåede agentregler. Falder handlingen derimod inden for det kriminalretlige område, vil det være afgørende, om den overtrædelse, som bistanden indebærer, kan karakteriseres som yderst beskeden.

Det følger endvidere både af den foreslåede bestemmelse i § 349 b, stk. 2, 2. pkt., og af selve definitionen af agentvirksomhed i den foreslåede § 349 a, at der skal være identitet mellem den lovovertrædelse, der efterforskes, og den medvirkenshandling, som den civile person foretager, for at forholdet er omfattet af agentreglerne. Bestilling af en vareprøve må i den forbindelse anses for at være medvirken til den større lovovertrædelse (f.eks. en narkotikaleverance), der efterforskes. Bistand med henblik på at opklare en allerede fuldbyrdet forbrydelse falder uden for de foreslåede agentregler.

Den aktivitet, som en civil person lovligt kan udføre (dvs. den lovovertrædelse, som bistanden indebærer) – når betingelserne for agentvirksomhed i øvrigt er opfyldt – skal sættes i forhold til den lovovertrædelse, der efterforskes. Det følger heraf, at personens bistand (f.eks. størrelsen af vareprøven) kan være mere omfattende ved efterforskning af meget alvorlige lovovertrædelser, f.eks. meget betydelige kvanta narkotika. At bistanden skal være yderst beskeden, indebærer imidlertid ikke, at bistanden ikke konkret må være afgørende i forhold til opklaringen af den lovovertrædelse, der efterforskes. I sager om efterforskning af alvorlig narkotikakriminalitet vil det efter det oplyste ofte forholde sig således, at hovedmanden ville få mistanke til, at politiet er involveret, hvis ikke den civile person først har bestilt en vareprøve.

Den foreslåede bestemmelse i § 349 b, stk. 2, 2. pkt., medfører i princippet, at civile personer efter aftale med politiet kan begå lovovertrædelser. Den civile persons bistand er imidlertid omfattet af de foreslåede agentregler. Dette indebærer, at mistankekrav, indikationskrav og kriminalitetskrav skal være opfyldt, førend politiet kan benytte en civil person som f.eks. vareprøvekøber, ligesom rettens godkendelse af foranstaltningerne som udgangs-

punkt skal foreligge, inden aktionen iværksættes, jf. § 349 c. Politiet kan med den foreslåede bestemmelse således eksempelvis ikke benytte en meddeler til at bestille vareprøver hos forskellige sælgere for derved at afklare, om der er basis for en egentlig efterforskning.

De handlinger, som en civil person kan udføre i medfør af den foreslåede bestemmelse i § 349 b, stk. 2, 2. pkt., og som objektivt set må anses som kriminaliserede handlinger, er foretaget efter aftale med politiet, hvilket medfører, at foranstaltninger efter kriminalloven ikke finder anvendelse efter princippet om materiel atypicitet eller manglende retsstridighed.

Den bistand, som en civil person lovligt kan udføre som agent i medfør af den foreslåede bestemmelse i § 349 b, stk. 2, 2. pkt., skal afgrænses over for egentlig agentvirksomhed, som fortsat kun kan udføres af polititjenestemænd og ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer. Hvis bistanden ikke kan karakteriseres som yderst beskeden i forhold til den lovovertrædelse, der efterforskes, kan bistanden alene udføres af polititjenestemænd og ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer. Det skal endvidere bemærkes, at den øvre grænse for agentvirksomhed i § 349 b, stk. 1, også gælder for den civile persons bistand. Dette betyder, at den civile persons bistand ikke må indebære en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed.

2.8. Forudgående beslutning fra retten og underretning af forsvareren ved tiltale

Agentvirksomhed er ligesom indgreb i meddelelseshemmeligheden et så vidtgående efterforskningsskridt, at iværksættelse deraf forudgående bør godkendes af retten. Justitsministeriet foreslår derfor, at der (som § 349 c) indsættes en bestemmelse i retsplejelov for Grønland om, at afgørelse om foranstaltninger efter § 349 a sker efter rettens beslutning, der skal begrundes.

Idet der ofte bør handles hurtigt, tilføjes dog, svarende til reglen om indgreb i meddelelseshemmeligheden (retsplejelovens § 391, stk. 3), en *periculum in mora*-regel, således at agentvirksomhed kan iværksættes af politiet uden forudgående beslutning fra retten, såfremt formålet ville forspildes, hvis rettens beslutning skulle afventes. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer efter, at foranstaltningen iværksættes, forelægge spørgsmålet for retten.

Formålet med en sådan domstolskontrol er dels at vurdere, om betingelserne for aktionens iværksættelse er eller har været opfyldt, dels at kontrollere, om provokationsforbuddet er eller vil blive overskredet. Rettens kontrol skal omfatte en stillingtagen både til foranstaltningens formelle lovlighed, herunder om provokationsforbuddet ville blive eller måtte være overtrådt, og til dens betryggende udførelse, herunder med hensyn til valg af agentens person.

Det er endvidere Justitsministeriets vurdering, at der i sammenhæng med reglerne om domstolskontrol med agentvirksomhed bør indsættes (som § 349 d) en udtrykkelig regel om, at forsvareren skal have underretning, hvis politiet har anvendt en agent.

2.9. Agentens forklaring i retten

2.9.1. Politiagentens mulighed for at være anonym

Voldsudøvelse er et velkendt redskab i visse dele af det kriminelle miljø, og der må antages at være en ikke ubetydelig risiko for, at der vil blive udøvet repressalier over for agenten eller dennes nærmeste, hvis agentens identitet bliver kendt. Der kan derfor af hensyn til sikkerheden for agenten eller dennes nærmeste være behov for at fritage agenten for at afgive forklaring.

Agentens forklaring i retten må imidlertid omvendt anses for et væsentligt bevis i sagen. Det er således ved vidneafhøringen, hvorunder der gives forsvareren adgang til at stille spørgsmål, og hvorunder der sker en konfrontation med tiltaltes forklaring om begivenhedsforløbet, at det er muligt at få et samlet billede af agentaktionen.

Efter de gældende regler i retsplejelovens § 458 kan retten beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne eller en medtiltalt afhøres, når der er særlig grund til at tro, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås. Efter stk. 2 skal tiltalte, når denne på ny er til stede i retssalen, bl.a. have oplysning om, hvem der har afgivet forklaring i tiltaltes fravær.

Der er imidlertid behov for at forbedre mulighederne for at sikre hemmeligholdelsen af politiagentens identitet i de tilfælde, hvor denne skal afgive vidneforklaring i retten. Det kan være vanskeligt for politiet at anvende en polititjenestemand eller en ansat i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer, hvis identitet er blevet kendt, som agent i andre sager. Dette skaber problemer for politiet, idet der kun er et forholdsvis begrænset antal polititjenestemænd eller ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæs-

sige kvalifikationer, der er særligt uddannede til at virke som agenter, eller som har en særlig erfaring med agentvirksomhed.

Det foreslås derfor, at der i § 458 indsættes et nyt stykke om, at en polititjenestemand eller en ansat i politiet, der har udført foranstaltninger som nævnt i den foreslåede § 349 a, skal kunne afgive forklaring uden at oplyse sit eget navn og bopæl, jf. den foreslåede bestemmelse i § 458, stk. 2. Som konsekvens heraf foreslås et nyt stykke i § 443, hvorefter politiagenten kan anføres på bevisfortegnelsen under et andet navn end sit eget og uden bopæl. Polititjenestemanden eller den ansatte i politiet vil herefter få et ubetinget krav på at optræde under sit alias på bevisfortegnelsen og i retten.

Det bemærkes, at et vidnes navn og adresse i praksis anføres på bevisfortegnelsen i kriminalsager, ligesom vidnets fulde navn – men ikke adresse – oplyses inden afgivelse af forklaring for retten. Polititjenestemænd, der skal afgive forklaring i retten som vidne, opføres i praksis på bevisfortegnelsen med angivelse af tjenestested. Begrebet bopæl forstås således for polititjenestemænd i praksis som ensbetydende med tjenestested.

Oplysningen om, at en polititjenestemand, der har optrådt som agent, kommer fra et nærmere angivet tjenestested, kan imidlertid gøre det meget nemt at identificere den pågældende i tilfælde, hvor denne gør tjeneste i en mindre politikreds.

De foreslåede bestemmelser medfører, at hverken tiltalte, retten eller forsvareren vil kende politiagentens identitet. Det bemærkes, at retten kan forlange skriftlig dokumentation for, at den pågældende agent er polititjenestemand eller ansat i politiet og dermed opfylder betingelsen i § 349 b, stk. 2, 1. pkt. En skriftlig erklæring fra den øverste politiledelse om den pågældendes ansættelse må i den forbindelse anses som fornøden dokumentation. Tilsvarende forudsættes en erklæring fra en overordnet udenlandsk politimyndighed at udgøre tilstrækkelig dokumentation, hvis der er tale om en udenlandsk agent.

Som en konsekvens heraf foreslås det, at der i § 153, hvorefter retten, inden vidnet afhøres, skal forvise sig om vidnets identitet, indsættes en henvisning til den foreslåede bestemmelse i § 458, stk. 2.

De foreslåede regler indebærer ikke nogen begrænsning i tiltaltes adgang til at få kendskab til indholdet af de vidneforklaringer, som afgives i sagen mod tiltalte. Tiltalte vil få oplyst det alias, som han i forvejen kender polititjene-

stemanden under. Det er alene polititjenestemandens eget navn og bopæl (dvs. tjenestested), der forholdes tiltalte, og disse oplysninger vil efter Justitsministeriets opfattelse være uden betydning for tiltaltes forsvar.

Det foreslås endvidere, at retsformanden kan beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet, når en polititjenestemand eller ansat i politiet, der har udført foranstaltninger som nævnt i § 349 a, afhøres, hvis dette er påkrævet af hensyn til hemmeligholdelsen af polititjenestemanden eller den ansattes identitet, og hvis det må antages at være uden væsentlig betydning for tiltaltes forsvar, jf. den foreslåede regel i § 458, stk. 4.

Det kræves for det første, at afgørende hensyn til hemmeligholdelsen af politiagentens identitet skal tale for at føre tiltalte ud af retslokalet. Det vil her have betydning, om den omstændighed, at tiltalte ser politiagenten, vil medføre, at politiet ikke længere kan bruge den pågældende som agent. Har den tiltalte mere end nogle få gange mødt eller set politiagenten under dennes efterforskning, taler dette imod at anvende reglen. Det vil endvidere være af betydning at få fastslået, hvor vigtigt det er for politiet fortsat at kunne bruge den pågældende polititjenestemand eller ansatte i politiet som agent, herunder navnlig om denne er særligt uddannet til at være agent eller har en særlig erfaring fra tidligere agentvirksomhed. Endelig bør det overvejes, om der – som alternativ til at føre tiltalte ud af retslokalet – kan tages forholdsregler, som gør, at politiagenten ikke kan genkendes, f.eks. ved hjælp af forklædning.

Dernæst skal den omstændighed, at tiltalte ikke ser politiagenten, være uden væsentlig betydning for tiltaltes forsvar. Det bemærkes i den forbindelse, at forsvarerens ret til at overvære vidnets forklaring samt stille spørgsmål til vidnet ikke berøres af de foreslåede regler. Der sker således ingen ændringer i den gældende bestemmelse (§ 458, stk. 2, som bliver til stk. 7) om, at tiltalte har et ubetinget krav på at få kendskab til indholdet af vidneforklaringer, der er afgivet i tiltaltes fravær.

Det foreslås desuden, at der i § 448, stk. 1, nr. 6, indsættes en henvisning til den foreslåede § 458, stk. 4, således at retten efter anmodning fra anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne kan træffe afgørelse forud for hovedforhandlingen, om at tiltalte skal forlade retslokalet, når en polititjenestemand eller en ansat i politiet, der har udført foranstaltninger som nævnt i § 349 a, afhøres.

2.9.2. Dørlukning i sager med politiagenter

Bestemmelsen i retsplejelovens § 458 suppleres af lovens bestemmelser om dørlukning. Den beskyttelse af en polititjenestemand eller ansat i politiet, der søges opnået med forslaget om hemmeligholdelse af en politiagents identitet og muligheden for at udelukke tiltalte fra at overvære politiagentens forklaring, kan således blive illusorisk, hvis tilhørere med tilknytning til tiltalte kan overvære og referere forklaringen.

Det foreslås derfor, at der i retsplejelovens § 115, stk. 3, indsættes en bestemmelse om, at dørene lukkes, når en politiagent, der har udført foranstaltninger som nævnt i § 349 a, skal afgive forklaring, hvis anklagemyndigheden anmoder om det.

Anklagemyndigheden får herved krav på, at dørene lukkes under den pågældende politiagents forklaring. Med dørlukning bliver det muligt at sikre, at politiagentens identitet ikke bliver kendt af tilhørere, eventuelt med tilknytning til tiltalte, eller af offentligheden i øvrigt. Dette kan beskytte politiagenten mod repressalier fra eksempelvis tiltaltes venner i det kriminelle miljø, ligesom hemmeligholdelse af politiagentens identitet er en afgørende forudsætning for, at den pågældende kan fungere som agent i senere sager. Forslaget om, at anklagemyndigheden skal have et ubetinget krav på dørlukning, er begrundet i den centrale betydning, som anvendelsen af politiagenter har for en effektiv indsats mod organiseret kriminalitet, samt en visshed for, at politiagentens identitet ikke kommer frem, normalt vil have afgørende betydning for politiets konkrete anvendelse af politiagenterne.

Som konsekvens af den foreslåede § 115, stk. 3, vil retten også kunne træffe afgørelse forud for hovedforhandlingen om en anmodning om dørlukning efter retsplejelovens § 115, jf. § 448, stk. 1, nr. 2.

For civile personer, der har udført handlinger omfattet af den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 349 b, stk. 2, 2. pkt., gælder som nævnt ovenfor den gældende bestemmelse i retsplejelovens § 114, stk. 2, nr. 2, der bliver § 114, stk. 2, nr. 3, om dørlukning, hvis sagens behandling i et offentligt retsmøde må antages at bringe vidnets sikkerhed i fare.

2.9.3. Vidnepålæg

I forbindelse med udarbejdelsen af det danske lovforslag var det Justitsministeriets opfattelse, at der ved afgørelsen af, om en agent skal afhøres i retten, burde lægges vægt på de kriminalretsplejemæssige hensyn til, at der sker en betryggende oplysning af alle de omstændigheder, der kan have be-

tydning for sagens udfald – herunder hvorvidt der ved agentvirksomhed er sket overskridelse af provokationsgrænsen. De samme hensyn gør sig efter ministeriets opfattelse gældende for reglernes anvendelse i Grønland.

På denne baggrund foreslås det, at der i retsplejelovens § 144 som et nyt stykke 4 indføres en bestemmelse om, at retten – selv om den i stk. 2, nr. 3, nævnte fritagelsesgrund (at forklaring vil påføre vidnet selv eller dennes nærmeste anden væsentlig skade) er til stede – kan pålægge vidnet at afgive forklaring, såfremt vidnet har virket som agent for politiet, og sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet findes at berettige dertil.

Afhøring af agenten i retten kan efter omstændighederne indebære en risiko for agenten. Det er imidlertid Justitsministeriets vurdering, at de hensyn, der ligger bag, at det efter den danske retsplejelov er op til rettens konkrete vurdering, i hvilket omfang og på hvilken måde det bør pålægges agenten at afgive vidneforklaring i retten, også gør sig gældende for Grønland.

Bestemmelserne om vidnefritagelse i retsplejeloven og den foreslåede adgang til at pålægge et vidne at afgive forklaring er efter Justitsministeriets opfattelse udtryk for en afbalanceret afvejning mellem hensynet til agentens sikkerhed over for betydningen af agentens vidneforklaring.

2.9.4. Afhøring af civile personer i retten

Hensynet til at kunne anvende agenter på ny gør sig ikke på tilsvarende måde gældende for så vidt angår civile personer, der har udført handlinger omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 349 b, stk. 2, 2. pkt. En sådan civil person, der normalt færdes i det kriminelle miljø, arbejder ikke på samme måde som politiagenten under en anden identitet.

Det vil sædvanligvis være betænkeligt at tillade anonym vidneførelse i tilfælde, hvor tiltalte og vidnet kender hinanden. Vidnet kan da have specielle motiver eller interesser, som kan præge vidneudsagnet, og som det kan være vanskeligt for udenforstående at afdække. Da disse betænkeligheder ikke mindst gælder i tilfælde, hvor tiltalte og vidnet tilhører samme kriminelle miljø, har Justitsministeriet i forbindelse med udarbejdelsen af det danske lovforslag vurderet, at det vil være retssikkerhedsmæssigt betænkeligt at tillade anonym vidneførelse af civile agenter. Det samme gør sig efter ministeriets opfattelse gældende for reglernes anvendelse i Grønland.

Den civile person vil kunne påberåbe sig vidnefritagelsesreglen i retsplejelovens § 144, stk. 2, nr. 3, hvorefter der ikke er pligt til at afgive forklaring, hvis forklaringen antages at ville påføre vidnet selv eller dennes nærmeste anden væsentlig skade. Retten vil dog i disse tilfælde kunne pålægge vidnet at afgive forklaring, hvis sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet findes at berettige dertil, jf. § 144, stk. 4.

Der vil herudover i medfør af den gældende bestemmelse i § 114, stk. 2, nr. 2, kunne træffes bestemmelse om dørlukning, hvis sagens behandling i et offentligt retsmøde må antages at bringe vidnets sikkerhed i fare.

Som konsekvens af den foreslåede § 114, stk. 2, nr. 2, vil retten også kunne træffe afgørelse forud for hovedforhandlingen om en anmodning om dørlukning efter retsplejelovens § 114, jf. § 448, stk. 1, nr. 2.

2.10. Polititjenestemænds forklaring i retten i øvrigt

I forbindelse med udarbejdelsen af det danske lovforslag var det Justitsministeriets opfattelse, at der – også bortset fra egentlige agentaktioner – var behov for, at der kunne træffes bestemmelse om vidneførelse af en polititjenestemand, således at den pågældendes civile navn ikke oplyses. Der er tale om polititjenestemænd, hvis særlige funktion inden for politiet afhænger af, at de pågældendes identitet ikke er kendt. Det vil bl.a. dreje sig om den meget lille kreds af polititjenestemænd, som er særligt uddannede til at operere under dække som meddelere. Der kan også være tale om f.eks. polititjenestemænd, der installerer aflytningsudstyr eller foretager skygninger. Polititjenestemænd, der har en sådan særlig funktion, har en særlig uddannelse og ofte lang erfaring. Bliver det kendt, hvad de hedder, og eventuelt hvordan de ser ud, vil de ofte ikke længere kunne bruges til sådanne særlige opgaver. De samme hensyn gør sig efter ministeriets opfattelse gældende for reglerens anvendelse i Grønland.

Det foreslås på den baggrund, at der indsættes et nyt stykke i retsplejelovens § 458, hvorefter retsformanden kan beslutte, at navn og bopæl på en polititjenestemand, der afgiver forklaring som vidne, ikke skal oplyses, hvis afgørende hensyn til vidnets særlige tjenestefunktion taler for det, og oplysningerne må antages at være uden betydning for tiltaltes forsvar, jf. den foreslåede regel i § 458, stk. 3.

Det afgørende er således, at vidnet udfører en særlig tjenestefunktion – og at der er afgørende hensyn at tage hertil. En polititjenestemand, der udfører

almindelige politimæssige opgaver, vil derfor ikke være omfattet af den foreslåede bestemmelse.

Herudover er det en betingelse, at oplysningerne om polititjenestemandens navn og bopæl antages at være uden betydning for tiltaltes forsvar. Det afgørende vil her være, om tiltaltes mulighed for at forholde sig til det, vidnet afgiver forklaring om, begrænses af, at tiltalte ikke kender polititjenestemandens eget navn og bopæl. Det bemærkes, at begrebet bopæl for polititjenestemænd i praksis forstås som ensbetydende med tjenestested.

Det foreslås som konsekvens af den foreslåede § 458, stk. 3, at der i § 448, stk. 1, indsættes et nyt nummer således, at retten efter anmodning fra anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne kan træffe afgørelse forud for hovedforhandlingen, om at navn og bopæl på en polititjenestemand, der afgiver forklaring som vidne, ikke skal oplyses, jf. den foreslåede § 448, stk. 1, nr. 7.

Det foreslås endvidere som følge af den foreslåede § 458, stk. 4, at retten skal kunne træffe forudgående afgørelse, om at tiltalte skal forlade retslokalet, når en polititjenestemand med en særlig tjenestefunktion skal afhøres, jf. den foreslåede ændring i § 448, stk. 1, nr. 6.

Som yderligere konsekvens foreslås desuden et nyt stykke i § 443, således at polititjenestemænd med en særlig tjenestefunktion – i lighed med hvad der foreslås for så vidt angår polititjenestemænd, der har udført agentvirksomhed – i bevisfortegnelsen kan betegnes med et andet navn end deres eget og uden angivelse af bopæl, jf. den foreslåede § 443, stk. 3.

Endvidere foreslås det, at der i § 153, hvorefter retten, inden vidnet afhøres, skal forvisse sig om vidnets identitet, bl.a. indsættes en henvisning til den foreslåede bestemmelse i § 458, stk. 3.

Tilsvarende foreslås det, at retsformanden kan beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet, når en polititjenestemand med en særlig tjenestefunktion afhøres, hvis dette er påkrævet af hensyn til hemmeligholdelsen af polititjenestemandens identitet, og det må antages at være uden væsentlig betydning for tiltaltes forsvar, jf. den foreslåede bestemmelse i § 458, stk. 4.

For yderligere at forbedre beskyttelsen af polititjenestemandens identitet foreslås det, at der i § 114, stk. 2, indsættes et nyt nummer om, at retten i kriminalsager kan træffe beslutning om dørlukning, når sagens behandling

i offentligt retsmøde må antages at afsløre identiteten på en polititjenestemand med en særlig tjenestefunktion.

3. Økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

Lovforslaget forventes at medføre begrænsede merudgifter på Justitsministeriets område, som forventes at kunne holdes inden for Justitsministeriets eksisterende økonomiske ramme.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

Lovforslaget har ingen økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet m.v.

5. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ingen administrative konsekvenser for borgerne.

6. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen klima- og miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer m.v.

Et udkast til lovforslag er i perioden fra den 16. maj 2023 sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer m.v.:

Advokatrådet, Advokatsamfundet, Amnesty International, Avannaata Kommunia, Danske Advokater, Dansk IT, Datatilsynet, Den Danske Dommerforening, Det Kriminalpræventive Råd, Den Uafhængige Politiklagemyndighed, Dommerfuldmægtigforeningen, Domstolsstyrelsen, Forsvarerforeningen i Grønland, Foreningen af Advokater og Advokatfuldmægtige, Foreningen af Offentlige Anklagere, Foreningen af Offentlige Anklagere i Grønland, Foreningen af Statsadvokater, Fængselsforbundet, Grønlandske

Advokater, Grønlands Landsret, Grønlands Politiforening, Grønlands Råd for Menneskerettigheder, Institut for Menneskerettigheder, Justitia, Kommune Qeqertalik, Kommuneqarfik Sermersooq, Kommune Kujalleq, Kredsdommerforeningen, Kriminalforsorgsforeningen, Kriminalpolitisk Forening (KRIM), Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Landsforsvareren for Grønland, Nunatsinni Advokatit, PiSiu (Det Grønlandske Kriminalpræventive Råd), Politiforbundet i Danmark, Retspolitisk Forening, Retten i Grønland, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Rådet for Digital Sikkerhed, Østre Landsret, Venstre Landsret og Qeqqata Kommunia.

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Lovforslaget forventes at medføre begrænsede merudgifter på Justitsministeriets område, som forventes at kunne holdes inden for Justitsministeriets eksisterende økonomiske ramme.
Implementeringskonsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klima- og miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter.	

Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet EU-regulering / Går videre end minimumskrav i EU-regulering	Ja	Nej X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1 (§ 114, stk. 2)

Efter retsplejelovens § 114, stk. 2, kan retten i kriminalsager træffe bestemmelse om dørlukning, når en sigtet (tiltalt) er under 18 år, når sagens behandling i et offentligt retsmøde må antages at bringe nogens sikkerhed i fare, eller når sagens behandling i et offentligt retsmøde må antages på afgørende måde at hindre sagens oplysning.

Det foreslås i § 114, stk. 2, efter nr. 1 at indsætte et nyt nummer svarende til den danske retsplejelovs § 29, stk. 3, nr. 2, hvorefter retten kan bestemme, at et retsmøde skal holdes for lukkede døre, når der skal afgives forklaring af en polititjenestemand med en særlig tjenestefunktion, og det af hensyn til denne særlige tjenestefunktion er nødvendigt at hemmeligholde identiteten.

Med begrebet en polititjenestemand med særlig tjenestefunktion sigtes navnlig til en polititjenestemand, hvis særlige funktion inden for politiet afhænger af, at hans identitet ikke er kendt. Det vil bl.a. dreje sig om den meget lille kreds af polititjenestemænd, der er særligt uddannede til at operere under dække som meddelere. Der kan også være tale om f.eks. polititjenestemænd, der installerer aflytningsudstyr eller foretager skygninger.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med de foreslåede ændringer af bestemmelserne i §§ 443 og 458.

Bestemmelsen skal endvidere ses i sammenhæng med retsplejelovens § 448, stk. 1, nr. 2, hvorefter retten efter anmodning fra anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne forud for hovedforhandlingen kan træffe afgørelse om dørlukning efter §§ 114-115.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.10 i de almindelige bemærkninger og til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 7, og § 1, nr. 8 og 9.

Til nr. 2 (§ 114, stk. 3)

Det foreslås som en konsekvens af den foreslåede ændring i retsplejelovens § 114, stk. 2, at henvisningen i § 114, stk. 3, ændres til § 114, stk. 2, nr. 4.

Til nr. 3 (§ 115, stk. 3)

Det foreslås i retsplejelovens § 115 efter stk. 2 at indsætte et nyt stk. 3 svarende til den danske retsplejelovs § 29 a, stk. 3.

Det følger af den foreslåede bestemmelse, at dørene lukkes, når en polititjenestemand eller en ansat i politiet, der har udført foranstaltninger som nævnt i § 349 a, skal afgive forklaring, hvis anklagemyndigheden anmoder om det.

Anklagemyndigheden får herved et ubetinget krav på, at dørene lukkes, når en polititjenestemand eller en ansat i politiet, der har udført agentvirksomhed i medfør af den foreslåede § 349 a i retsplejeloven skal afgive forklaring.

Den foreslåede bestemmelse har til formål at sikre, at politiagenten kan benyttes som agent i senere sager.

Bestemmelsen skal ses i sammenhæng med de foreslåede ændringer af bestemmelserne i §§ 443 og 458.

Bestemmelsen skal endvidere ses i sammenhæng med retsplejelovens § 448, stk. 1, nr. 2, hvorefter retten efter anmodning fra anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne forud for hovedforhandlingen kan træffe afgørelse om dørlukning efter §§ 114-115.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i de almindelige bemærkninger og til bemærkningerne til lovforslagets § 1, nr. 7 og § 1, nr. 8 og 9.

Til nr. 4 (§ 144, stk. 4)

Det foreslås i retsplejelovens § 144 efter stk. 3 at indsætte et nyt stk. 4 svarende til den danske retsplejelovs § 171, stk. 4. Der henvises til de almindelige bemærkninger pkt. 2.9.3 og 2.9.4 samt til Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1023/1984 om Politiets indgreb i meddelelseshemmeligheden og anvendelse af agenter, side 186-193 og 204-205.

Til nr. 5 (§ 153)

Efter retsplejelovens § 153, 1. pkt., sikrer retten sig vidnets identitet, inden vidnet afhøres, og at intet er til hinder for, at vidnet afgiver forklaringen.

Det foreslås i § 153 at indsætte en henvisning til de foreslåede bestemmelser i § 458, stk. 2 og 3, hvorefter en polititjenestemand eller en ansat, der har udført agentvirksomhed i medfør af den foreslåede § 349 a i retsplejeloven, kan afgive forklaring uden at oplyse sit eget navn og bopæl, ligesom rettens formand kan bestemme, at navn og bopæl på en polititjenestemand, der af-

giver forklaring som vidne, ikke skal oplyses, hvis afgørende hensyn til vidnets særlige tjenestefunktion taler for det, og oplysningerne må antages at være uden betydning for tiltaltes forsvar.

Når der skal afgives forklaring af en polititjenestemand eller en ansat i politiet, der har udført agentvirksomhed, eller en polititjenestemand med en særlig tjenestefunktion, hvor afgørende hensyn til denne særlige tjenestefunktion taler for at hemmeligholde identiteten, kan retten forlange skriftlig dokumentation for, at den pågældende er polititjenestemand eller ansat i politiet.

Der henvises til pkt. 2.9 og 2.10 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Det foreslås at indsætte en række nye bestemmelser i retsplejelovens §§ 349 a-349 e svarende til §§ 754 a-754 e i den danske retsplejelov. Der er bl.a. tale om bestemmelser, hvori fastsættes de nærmere betingelser for, at politiet kan anvende agenter som led i efterforskningen af lovovertrædelser.

Til § 349 a, stk. 1

Det foreslås med retsplejelovens § 349 a, stk. 1, at politiet ikke som led i efterforskningen af en lovovertrædelse må foranledige, at der tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte lovovertrædelser, medmindre betingelserne i stk. 1, nr. 1-3, er opfyldt.

Til § 349 a, stk. 1, nr. 1

Det foreslås med retsplejelovens § 349 a, stk. 1, nr. 1, at det er en betingelse for politiets udøvelse af agentvirksomhed, at der skal være en begrundet mistanke om, at lovovertrædelser er ved at blive begået eller forsøgt.

Det foreslåede mistankekrav svarer til mistankekravet i bestemmelsen om tilbageholdelse i retsplejelovens § 359, stk. 1, samt ved legemsundersøgelse, jf. retsplejelovens § 403, stk. 1, og offentliggørelse af fotografi om en formodet gerningsmand, jf. retsplejelovens § 434, stk. 2.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.1 i de almindelige bemærkninger.

Til § 349 a, stk. 1, nr. 2

Det foreslås med retsplejelovens § 349 a, stk. 1, nr. 2, at det er en betingelse for politiets udøvelse af agentvirksomhed, at efterforskningsskridtet må an-

tages at være af afgørende betydning for efterforskningen. Betingelsen indebærer, at politiet ikke kun kan anvende agenter, hvis dette er det eneste mulige efterforskningsmiddel. Politiet vil også efter betingelsen kunne anvende agenter i de situationer, hvor der foreligger andre muligheder, men hvor disse muligheder eksempelvis er usikre, risikerer at ødelægge den videre efterforskning eller er uforholdsmæssigt ressourcekrævende.

Det foreslåede indikationskrav svarer til formuleringen af indikationskravet i retsplejelovens § 384, stk. 1, nr. 2, om indgreb i meddelelseshemmeligheden.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2 i de almindelige bemærkninger.

Til § 349 a, stk. 1, nr. 3

Det foreslås, at der i § 349 a, stk. 1, nr. 3, i retsplejeloven, indsættes et krav om, at efterforskningen skal angå en særlig grov lovovertrædelse, eller at efterforskningen skal angå en overtrædelse af lovgivning om udbredelse og besiddelse af seksuelt materiale af personer under 18 år (kriminallovens § 85, stk. 1 og 2), bedrageri (kriminallovens § 104), databedrageri (kriminallovens § 105), afpresning (kriminallovens § 108), hæleri (kriminallovens § 111, stk. 1), hvidvask (kriminallovens § 111 a), narkotika (Inatsisartutlov om euforiserende stoffer) samt våben og eksplosivstoffer (våbenlov for Grønland), når disse lovovertrædelser begås ved brug af internettet.

Fælles for de opregnede bestemmelser og love, der foreslås omfattet af retsplejelovens § 349 a, stk. 1, nr. 3, andet led, er således, at de som udgangspunkt ikke kan karakteriseres som en særlig grov lovovertrædelse, medmindre der er tale om særligt grove og alvorlige tilfælde.

Ved internettet forstås i dette lovforslag databaseret kommunikation, uanset om kommunikationen sker gennem brug af computer, mobiltelefon eller andet elektronisk kommunikationsudstyr.

Det bemærkes i den forbindelse, at det ikke er et krav, at al kommunikation mellem politiet og den mistænkte under hele forløbet sker ved brug af internettet, så længe den indledende kontakt mellem politiet og den mistænkte er sket ved brug af internettet.

For så vidt angår henvisningerne til de ovenfor nævnte bestemmelser gælder følgende:

Efter den foreslåede ordning vil politiet *for det første* kunne udøve agentvirksomhed i sager om efterforskning af en overtrædelse af kriminallovens § 85, stk. 1 eller 2, om udbredelse og besiddelse af børnepornografi, hvis overtrædelsen begås ved brug af internettet.

Med henvisningen til kriminallovens § 85, stk. 1, i den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 349 a, stk. 1, nr. 3, sigtes der således alene efter at ramme tilfælde, hvor der er tale om en lovovertrædelse, som ikke udgør en særligt grov lovovertrædelse, da særligt grove lovovertrædelser vil være omfattet af bestemmelsens første led.

Formålet med henvisningen til kriminallovens § 85, stk. 1 og 2, er at give politiet mulighed for at benytte hemmelige agenter i efterforskningen af sager om børnepornografi med henblik på bl.a. at indgå i en videre dialog med gerningsmændene på internettet.

Politiet får med den foreslåede ordning ikke mulighed for at anvende agenter til at udveksle eller på anden måde videredistribuere børnepornografi. Dette skyldes, at politiet ikke må risikere at bidrage til en krænkelse eller fortsat krænkelse af et barn, samt det forhold, at politiet ikke vil kunne føre kontrol med eventuel videredistribuering af sådant materiale. Politiet må således heller ikke udveksle børnepornografi i de tilfælde, hvor den mistænkte kræver dette, for at politiet overhovedet kan komme til at indgå i en dialog med denne person.

Efter den foreslåede ordning vil politiet *for det andet* kunne udøve agentvirksomhed i sager om efterforskning af en overtrædelse af kriminallovens § 104 om bedrageri og § 105 om databedrageri.

Den foreslåede ordning omfatter alene tilfælde af bedrageri og databedrageri, som ikke kan betegnes som særligt grove lovovertrædelser. Hvis lovovertrædelserne derimod kan betegnes som særligt grove, vil de være omfattet af første led af den foreslåede § 349, stk. 1, nr. 3, om efterforskning af en særlig grov lovovertrædelse.

Efter den foreslåede ordning vil politiet *for det tredje* kunne udøve agentvirksomhed i sager om efterforskning af en overtrædelse af kriminallovens § 108 om afpresning.

Den foreslåede ordning omfatter alene tilfælde af afpresning, som ikke kan betegnes som særligt grove lovovertrædelser. Hvis lovovertrædelsen deri-

mod kan betegnes som særligt grov, vil den være omfattet af første led af den foreslåede § 349, stk. 1, nr. 3.

Efter den foreslåede ordning vil politiet *for det fjerde* kunne udøve agentvirksomhed i sager om efterforskning af en overtrædelse af kriminallovens § 111, stk. 1, om hæleri, hvis lovovertrædelsen begås ved brug af internettet.

Kriminallovens § 111, stk. 1, omfatter både hæleri af simpel, grov og særligt grov karakter. Særligt grove tilfælde vil være omfattet af første led i den foreslåede § 349 a, stk. 1, nr. 3, hvorimod andre tilfælde vil være omfattet af henvisningen i andet led til kriminallovens § 111, stk. 1, når det begås ved brug af internettet.

Den foreslåede ordning er ikke tiltænkt anvendt ved helt bagatelagtige overtrædelser, hvor salget vedrører hælervarer af meget lav økonomisk værdi. Politiet vil i sådanne tilfælde ikke kunne anvende agentreglerne i den foreslåede ordning.

Desuden skal politiet sikre sig, at købet ikke i realiteten bliver en bestilling af nye indbrud. Det kan f.eks. sikres ved, at politiet forinden købet af den udbudte vare stiller krav til hæleren om, at varen skal kunne leveres med det samme, eller at sælgeren skal sende supplerende billedmateriale af varen under nærmere instruktion fra politiet.

Et eksempel på, hvornår politiet vil kunne anvende agentreglerne i forhold til efterforskning af sager om hæleri – hvis de almindelige betingelser er opfyldt – vil være i en situation, hvor politiet mistænker en person for at ville overtræde hæleribestemmelsen ved f.eks. på vegne af en tyv at udbyde stjalne varer til salg på internettet.

Det kan bl.a. være relevant for politiet at udøve agentvirksomhed, hvis politiet ved hjælp af en falsk profil på et internetforum interagerer med den mistænkte hælør med henblik på at indgå en aftale med hæleren om, at en køber ønsker at aftage hælervarerne. En sådan aktiv efterforskning vil kræve, at politiet anvender agentreglerne, da den kan siges at udgøre en medvirkenshandling fra politiets side. Der kan i den forbindelse henvises til en lignende situation, som forelå i Østre Landsrets dom af 14. marts 2012 som optrykt i Ugeskrift for Retsvæsen 2012, side 2225 ff.

Omvendt vil der ikke være tale om agentvirksomhed i tilfælde, hvor politiet foretager efterforskningsmæssige handlinger, hvor der ikke tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en given lovovertrædelse. Dette vil som hidtil f.eks. være tilfældet, hvis lovovertrædelsen på tidspunktet for politiets efterforskning allerede er blevet fuldbyrdet.

Efter den foreslåede ordning vil politiet *for det femte* kunne udøve agentvirksomhed i sager om efterforskning af en overtrædelse af kriminallovens § 111 a om hvidvask.

Den foreslåede ordning omfatter alene tilfælde af hvidvask, som ikke kan betegnes som særligt grove lovovertrædelser. Hvis lovovertrædelsen derimod kan betegnes som særligt grov, vil den være omfattet af første led af den foreslåede § 349, stk. 1, nr. 3, om efterforskning af en særlig grov lovovertrædelse.

Efter den foreslåede ordning vil politiet *for det sjette* kunne udøve agentvirksomhed i sager om efterforskning af en overtrædelse af Inatsisartutlov om euforiserende stoffer, hvis lovovertrædelsen begås ved brug af internettet.

Efter § 5 i Inatsisartutlov om euforiserende stoffer kan det medføre foranstaltninger i medfør af reglerne i kriminalloven at overtræde forbuddet mod ind- og udførsel, salg, køb, udlevering, modtagelse, fremstilling, forarbejdning og besiddelse af visse stoffer.

Den foreslåede ordning er tiltænkt anvendt i sager om salg af narkotika på internettet, der ikke falder inden for den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 349 a, stk. 2.

Det bemærkes i øvrigt, at den foreslåede ordning ikke er tiltænkt anvendt ved helt bagatelagte overtrædelser. Politiet vil i sådanne tilfælde ikke kunne anvende agentreglerne i den foreslåede ordning.

Ved vurderingen af, om en konkret overtrædelse falder under bagatelgrænsen, kan politiet bl.a. lægge vægt på omfanget og farligheden af lovovertrædelsen.

De særligt grove overtrædelser af Inatsisartutlov om euforiserende stoffer vil være omfattet af første led af den foreslåede § 349 a, stk. 1, nr. 3.

Efter den foreslåede ordning vil politiet *for det syvende* kunne udøve agentvirksomhed i sager om efterforskning af en overtrædelse af våbenlov for Grønland, hvis lovovertrædelsen begås ved brug af internettet.

Det fremgår af § 13, stk. 1, i våbenlov for Grønland, at overtrædelse af en række bestemmelser i loven samt forskrifter udstedt i medfør af loven kan medføre foranstaltninger i henhold til kriminalloven. Dette omfatter at indføre, tilvirke, erhverve, besidde, bære eller anvende visse former for våben, ammunition og eksplosivstoffer uden tilladelse fra politiet.

Den foreslåede ordning er tiltænkt anvendt i forhold til ulovligt salg af våben og eksplosivstoffer mv. på internettet, der ikke falder inden for den foreslåede bestemmelse i retsplejelovens § 349 a, stk. 2.

Det bemærkes i øvrigt, at den foreslåede ordning ikke er tiltænkt anvendt ved helt bagatelagtige overtrædelser. Politiet vil i sådanne tilfælde ikke kunne anvende agentreglerne i den foreslåede ordning.

Ved vurderingen af, om en konkret overtrædelse falder under bagatelgrænsen, kan politiet bl.a. lægge vægt på omfanget og farligheden af lovovertrædelsen.

De særligt grove overtrædelser af våbenlov for Grønland vil være omfattet af første led af den foreslåede § 349 a, stk. 1, nr. 3.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.3 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 349 a, stk. 2

Det foreslås med retsplejelovens § 349 a, *stk. 2*, at indføre et krav om, at foranstaltninger, der træffes med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse, ikke omfattes af den foreslåede § 349 a, stk. 1, hvis politiet ikke herved påvirker væsentlige omstændigheder ved lovovertrædelsen.

Den aktivitet, der herved undtages fra det foreslåede agentbegreb i § 349 a, stk. 1, vedrører den situation, hvor politiet træffer foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse som led i et tilrettelagt arrangement (andet led af agentbegrebet).

Bestemmelsen tager navnlig sigte på de såkaldte kontrollerede leverancer. En kontrolleret leverance kan bl.a. foreligge, hvis politiet får kendskab til,

at der vil blive importeret et kvantum narkotika, f.eks. ved at afsløre en narkotikakurer i tolden, og i stedet for at anholde den pågældende indgår en aftale med ham om at fortsætte sit forehavende med henblik på at afsløre bagmændene bag transporten.

Den foreslåede bestemmelse har til formål at sikre, at politiet – via kureren – kan foretage visse mindre indgreb i det forud tilrettelagte kriminelle arrangement, uden at der herved bliver tale om agentvirksomhed. Herved muliggøres, at politiet i begrænset omfang kan påvirke gennemførelsen af eksempelvis en narkotikaleverance, uden at aktiviteterne bliver omfattet af reglerne om agentvirksomhed. Politiet vil således efter forslaget f.eks. kunne udskifte narkotikaleverancen med ufarligt materiale, indlogere kureren på hotel samt aflytte kurerens samtaler med bagmænd og lignende.

Så længe kureren – under politiets overvågning – alene udfører, hvad han er blevet pålagt af bagmændene for transporten, er der ikke tale om agentvirksomhed, men kureren vil efter forslaget på politiets foranledning også med bagmændene kunne drøfte detaljer, der påvirker gennemførelsen af forbrydelsen på marginal og mere teknisk måde. Afgørende er, at kureren ikke herved påvirker væsentlige omstændigheder ved lovovertrædelsen. Kureren vil f.eks. kunne aftale ændrede mødetider og mødesteder samt en ny rute for transporten, således at politiets muligheder for at afsløre bagmændene forbedres.

Den foreslåede bestemmelse giver alene politiet mulighed for at foretage visse mindre ændringer i det allerede planlagte forløb. Politiet kan derimod ikke foretage handlinger, hvorved der tages initiativ til ny kriminalitet, så som f.eks. at aftale en ny leverance af narkotika via kureren. En sådan situation vil falde inden for rammerne for agentvirksomhed i § 349 a og kan kun foretages, hvis betingelserne i bestemmelsen i øvrigt er opfyldt.

Det er efter forslaget uden betydning, om kureren af egen drift henvender sig til politiet, eller om den pågældende afsløres undervejs og indvilger i at fortsætte med henblik på at afsløre bagmændene.

Det bemærkes, at det forhold, at kureren har hjulpet politiet i opklaringen af forbrydelsen, ikke har betydning for spørgsmålet om, hvorvidt den handling, der ligger forud for kontakten/aftalen med politiet kan forfølges kriminalretligt. Det forhold, at den pågældende har hjulpet politiet, kan imidlertid få betydning for fastsættelsen af foranstaltningen.

Der foreslås desuden en yderligere undtagelsesmulighed i § 349 a, stk. 2, hvorefter det ikke vil udgøre agentvirksomhed, hvis politiets tilskyndelse til at få nogen til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse alene består i politiets erhvervelse af rettigheder, genstande eller andet materiale, der i et nærmere bestemt omfang er udbudt på internettet.

Inden for den foreslåede bestemmelses anvendelsesområde falder bl.a. køb af hælervarer, narkotika, våben og eksplosivstoffer. Den foreslåede ordning er dog ikke begrænset til bestemte rettigheder, genstande og materialer, hvorfor også f.eks. køb af dopingmidler, ulovligt fyrværkeri, falske dokumenter, koncertbilletter mv. vil være omfattet, ligesom varerne, genstandene og materialerne kan være i fysisk såvel som ikke-fysisk form, herunder elektroniske medier, filer eller links. Ligeledes vil accept af f.eks. et tilbud om leje af en lejlighed også falde inden for den foreslåede bestemmelses anvendelsesområde.

Det bemærkes, at i det omfang lovovertrædelsen på tidspunktet for politiets efterforskning allerede er blevet fuldført, vil politiet som hidtil kunne foretage erhvervelse af genstande mv., uden at agentreglerne finder anvendelse. Den foreslåede undtagelsesmulighed er således ikke relevant i sådanne tilfælde.

Det er en forudsætning for anvendelsen af den foreslåede undtagelsesregel, at rettigheden, genstanden eller materialet er udbudt på internettet i et nærmere bestemt omfang.

Herved forstås, at f.eks. art skal fremgå af udbuddet og som udgangspunkt være angivet i mængde f.eks. vægt, antal eller type. Som udgangspunkt skal også prisen være angivet. Der må således ikke være tvivl om, hvad det er, der udbydes, hvor meget, der udbydes og til hvilken pris. Dette svarer således til tilfælde, hvor en almindelig borger foretager handel på internettet af f.eks. tøj eller møbler, og hvor man ikke er i tvivl om, hvilken vare man modtager ved købet. I sådanne tilfælde vil politiet med den foreslåede ordning få mulighed for at erhverve genstandene mv., uden at agentreglerne finder anvendelse.

Politiet vil ikke være afskåret fra at gennemføre en helt kortvarig og udelukkende afsøgende dialog med en potentiel sælger forud for erhvervelsen, hvis det fremstår tydeligt, at salg eller udveksling på hjemmesiden eller lignende forudsætter, at der forudgående udvises en vis interesse for køb.

Den afsøgende dialog skal til enhver tid vedrøre den rettighed, genstand eller materiale, der er udbudt på internettet, og må således ikke vedrøre andre rettigheder, genstande eller materialer, som oprindeligt ikke var omfattet af udbuddet. Derudover må den afsøgende dialog alene iværksættes, når politiet med rimelig grund har mistanke om, at der foreligger en kriminaliseret lovovertrædelse.

En afsøgende dialog kan f.eks. være nødvendig i tilfælde, hvor kun arten af den udbudte genstand mv. fremgår af udbuddet, og hvor yderligere oplysninger, herunder type, vægt, antal eller en pris, kun kan identificeres ved en egentlig dialog med sælgeren. Den afsøgende dialog må i den forbindelse udelukkende bruges til at fastlægge typen af den udbudte genstand mv., den lavest mulige tilgængelige mængde eller den sædvanlige pris med henblik på at foretage køb heraf.

Dette skal ses i lyset af, at formålet med erhvervelsen alene er at identificere sælgeren eller andre gerningsmænd i sælgerens netværk. Det er således afgørende, at der ved den forudgående dialog ikke udøves nogen form for påvirkning af hverken arten, typen, mængden eller prisen af den udbudte genstand mv.

Er der eksempelvis tale om en hjemmeside, hvor der åbenlyst foregår salg af hash, må politiet i den forudgående dialog begrænse sig til at udvise interesse for køb af hash i en mængde, der efter omstændighederne må antages at være den lavest tilgængelige mængde på den pågældende hjemmeside. Er politiet i tvivl om, hvad der må antages at være den lavest tilgængelige mængde eller en sædvanlig pris på den pågældende hjemmeside, kan politiet eksempelvis rette henvendelse til sælgeren med forespørgsel om, hvilke minimumsmængder denne kan levere, eller om denne kan sende en prisliste, og på baggrund heraf foretage et køb af, hvad der må anses for at være den lavest tilgængelige mængde eller den sædvanlige pris.

En forudgående afsøgende dialog vil således også kunne føre til, at politiet bedre kan vurdere, om der til brug for sagens efterforskning i øvrigt er grundlag for at udøve agentvirksomhed.

Det bemærkes, at der som udgangspunkt heller ikke inden for rammerne af den foreslåede bestemmelse kan foretages gentagen erhvervelse af de udbudte genstande fra samme sælger, med mindre erhvervelserne har til formål at identificere sælgeren eller andre gerningsmænd i sælgerens netværk.

Dette kan f.eks. være tilfældet, hvor en af sælgerens kurérer er anholdt og er i politiets varetægt, og yderligere køb er nødvendigt for derigennem at identificere en anden af sælgerens kurérer. Det samme vil gøre sig gældende, når en frihedsberøvet kurér løslades og efterfølgende fortsætter sin kurérvirksomhed.

Det bemærkes, at ulovligt salg af rettigheder, genstande og andet materiale på internettet i praksis ofte foregår således, at udbuddet sker på internettet, mens de nærmere omstændigheder omkring salget samt selve gennemførelsen af salget typisk sker uden for internettet, f.eks. ved fysisk møde, telefonisk kontakt mv.

Det afgørende for anvendelsen af den foreslåede undtagelsesregel er, at selve udbuddet af rettigheden, genstanden eller materialet er sket på internettet, mens den efterfølgende kontakt omkring salget og selve gennemførelsesmetoden, herunder afhentningen, for salget er uden betydning.

I den forbindelse bemærkes det, at kontakten til den mistænkte, f.eks. i forbindelse med et eventuelt fysisk møde for at afhente genstanden eller materialet, alene må vedrøre den konkrete genstand eller det materiale, der har været udbudt på internettet. Mødet må således ikke vedrøre f.eks. aftale eller drøftelser om nye bestillinger eller lignende, idet sådanne handlinger vil falde inden for de foreslåede agentregler i retsplejelovens § 349 a, stk. 1, og dermed kræve rettens forudgående godkendelse.

Ligesom ved ethvert efterforskningsmæssigt arbejde skal politiet også forud for enhver erhvervelse i medfør af den foreslåede undtagelsesmulighed sikre sig overholdelsen af et vist mistankekrav, det vil sige, at der skal være mistanke om, at der foreligger en kriminaliseret lovovertrædelse.

I tilfælde af salg af narkotika, våben eller eksplosivstoffer er mistankekravet allerede opfyldt ved forholdenes åbenlyse ulovlige karakter.

I andre tilfælde, herunder navnlig salg af hælervarer, må politiet foretage en samlet vurdering af en række parametre, før der foretages køb af den udbudte vare.

Ved vurderingen af, om der er tale om hælervarer, kan politiet bl.a. lægge vægt på følgende indikatorer: Varen er udbudt til en usædvanlig lav pris. Varen er udbudt af en sælger, der bevidst forsøger at skjule sin identitet ved f.eks. at optræde anonymt eller ved at anvende en åbenlyst falsk profil. Po-

litiet er af en borger eller på anden vis blevet gjort bekendt med, at den udbudte vare er stjålet. Sælgerens telefonnummer tilhører et uregistreret tale-tidskort. Sælgeren har tidligere udbudt varer til salg til usædvanlig lav pris. Sælgeren har haft den samme vare til salg på internettet mange gange. Sælgeren anvender samme e-mailadresse, men skiftende profiler eller telefonnumre.

Det bemærkes, at der ikke er tale om kumulative betingelser. Politiet kan tillægge ovenstående indikatorer forskellig vægt, og hvorvidt der foreligger tilstrækkelig mistanke, vil således bero på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 og 2.4 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 349 b, stk. 1

Det foreslås med retsplejelovens § 349 b, stk. 1, at grænsen for intensiteten af den agentvirksomhed, som politiet må gøre brug af fastsættes således, at agentens indflydelse på den kriminelle handling udførelse eller fortsættelse ikke må bevirke en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed.

Den foreslåede grænsedragning er ikke til hinder for, at agenten ved sin virksomhed bringer en lovovertrædelse, der er på forsøgsstadiet, nærmere til fuldbyrdelsen, eventuelt således at fuldbyrdelsen indtræffer.

Omvendt vil ændringer i kredsen af gerningsmænd som følge af agentens virksomhed kunne bringe aktionen i strid med provokationsforbuddet. Hvis agentvirksomheden retter sig imod personer, som ikke i forvejen har haft noget med lovovertrædelsen at gøre således, at de inddrages som gerningsmænd, vil agentvirksomheden i forhold til disse personer – men ikke i forhold til de oprindelige gerningsmænd – falde uden for det tilladte område for agentvirksomhed.

Derimod bringer det ikke aktionen ud over den øvre grænse, at politiets virksomhed på grund af tilfældige omstændigheder medfører, at tredjemand inddrages i sagen. Man kan f.eks. tænke sig, at hovedmanden vælger at benytte en anden kurér end sædvanligt for at bringe stoffet til det med agenten aftalte leveringssted.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i de almindelige bemærkninger og side 162-168 i Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1023/1984.

Til § 349 b, stk. 2, 1. pkt.

Med retsplejelovens § 349 b, stk. 2, 1. pkt., foreslås det, at polititjenestemænd og ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer kan udføre agentvirksomhed i medfør af den foreslåede § 349 a, stk. 1.

Bestemmelsen vil gøre det muligt at anvende polititjenestemænd til agentvirksomhed, men samtidigt også gøre det muligt f.eks. at anvende personer med en universitetsbaggrund, der har særlige kompetencer inden for et bestemt område, og som kan være relevant at bruge under en efterforskning af kriminalitet på eksempelvis internettet.

Det bemærkes, at det er en forudsætning for at kunne udføre agentvirksomhed, at personerne, der ikke er polititjenestemænd, er ansatte i politiet og endvidere har de rette kompetencer til at udføre sådant efterforskningsarbejde, uanset om disse måtte være personer med politimæssig eller anden uddannelsesmæssig baggrund. Der må i hvert enkelt tilfælde foretages en vurdering af, om den pågældende har de nødvendige forudsætninger for at kunne udføre agentvirksomhed på en korrekt og hensigtsmæssig måde.

Det vil bl.a. kunne have betydning, om den pågældende har en politimæssig baggrund og dermed allerede vil have et uddannelsesmæssigt kendskab til, hvordan efterforskningsvirksomhed generelt bør gennemføres. Omvendt ligger der heri også en forventning om, at der må stilles krav om særlig baggrund eller viden, når ansatte uden en politimæssig baggrund skal foretage agentvirksomhed. Dette kan f.eks. være universitetsuddannede analytikere med ekspertise i såkaldt ”open source intelligence”, dvs. efterretningsarbejde i åbne kilder på internettet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 349 b, stk. 2, 2. pkt.

Med i § 349 b, stk. 2, 2. pkt., foreslås det, at civile personer efter aftale med politiet kan yde bistand til at udføre eller fortsætte den lovovertrædelse, der efterforskes, når den bistand, der ydes, er yderst beskeden i forhold til lovovertrædelsen.

Den bistand, som civile personer lovligt kan udføre som agenter, vedrører den situation, hvor politiet tager initiativ til at foranledige, at nogen tilbydes bistand til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse (første led af agentbegrebet).

Bestemmelsen tager sigte på de tilfælde, hvor en person efter aftale med politiet søger kontakt i miljøet med henblik på at introducere en politiagent, og i den forbindelse medvirker til den lovovertrædelse, der efterforskes, ved at tilbyde sin bistand til at udføre eller fortsætte lovovertrædelsen. Der kan eksempelvis være tale om, at personen efter aftale med politiet udgiver sig for at være mellemmand for en opdigtet køber af narkotika (politiet) og i den forbindelse afgiver bestilling på en vareprøve.

Det følger både af den foreslåede bestemmelse i § 349 b, stk. 2, 2. pkt., og af selve den foreslåede definition af agentvirksomhed i § 349 a, at der skal være identitet mellem den lovovertrædelse, der efterforskes, og den medvirkenshandling, som den civile person foretager. Bestilling af en vareprøve må i den forbindelse anses for at være medvirken til den større lovovertrædelse (f.eks. en narkotikaleverance), der efterforskes.

Bistand til en allerede fuldbyrdet forbrydelse vil ikke være omfattet af agentreglerne, idet politiet i en sådan situation ikke vil tilbyde bistand til eller træffe foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en given lovovertrædelse, jf. herved den foreslåede § 349 a, stk. 1.

Den aktivitet, som en civil person efter den foreslåede bestemmelse lovligt kan udføre (dvs. den lovovertrædelse, som bistanden indebærer) – når betingelserne for agentvirksomhed i øvrigt er opfyldt – skal sættes i forhold til den lovovertrædelse, der efterforskes. Det følger heraf, at den civile persons bistand (f.eks. størrelsen af vareprøven) kan være mere omfattende ved efterforskning af meget alvorlige lovovertrædelser, f.eks. meget betydelige kvanta narkotika. At bistanden skal være yderst beskeden, indebærer imidlertid ikke, at bistanden ikke konkret må være afgørende i forhold til opklaringen af den lovovertrædelse, der efterforskes. I vareprøvesituationen vil forholdet kunne være det, at hovedmanden ville få mistanke om, at politiet er involveret, hvis ikke den civile person først har bestilt en vareprøve.

Den civile persons bistand i medfør af den foreslåede bestemmelse i § 349 b, stk. 2, 2. pkt., skal afgrænses over for egentlig agentvirksomhed, som fortsat kun kan udføres af polititjenestemænd eller ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer. Hvis bistanden ikke kan karakteriseres som yderst beskeden i forhold til den lovovertrædelse, der efterforskes, kan bistanden alene udføres af politiansatte. Hertil kommer, at den øvre grænse i § 349 b, stk. 1, også gælder for den civile persons bistand.

Dette betyder, at den civile persons bistand ikke må indebære en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grovhed.

Den foreslåede bestemmelse i § 349 b, stk. 2, 2. pkt., medfører i princippet, at civile personer efter aftale med politiet i et vist omfang kan begå lovovertrædelser. Den civile persons bistand er imidlertid omfattet af den foreslåede § 349 a. Dette indebærer, at mistankekrav, indikationskrav og kriminalitetskrav skal være opfyldt, førend politiet kan benytte en civil person som f.eks. vareprøvekøber, ligesom rettens godkendelse af foranstaltningerne som udgangspunkt skal foreligge, inden aktionen iværksættes, jf. den foreslåede § 349 c.

De handlinger, som en civil person kan udføre i medfør af den foreslåede bestemmelse i § 349 b, stk. 2, 2. pkt., vil som nævnt være handlinger, der objektivt set må anses som kriminaliserede handlinger. Disse handlinger er imidlertid foretaget efter aftale med politiet, hvilket medfører, at de kriminalretlige foranstaltninger ikke finder anvendelse efter princippet om materiel atypicitet eller manglende retsstridighed, selv om gerningsindholdet i en kriminalretlig bestemmelse er realiseret.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i de almindelige bemærkninger.

Til § 349 c

Med retsplejelovens § 349 c foreslås det, at en afgørelse om foranstaltninger efter § 349 a sker efter rettens beslutning, der skal begrundes.

Agentvirksomhed er ligesom indgreb i meddelelseshemmeligheden et så vidtgående efterforskningskridt, at iværksættelse deraf forudgående bør godkendes af retten.

Idet der ofte bør handles hurtigt, tilføjes dog, svarende til reglen om indgreb i meddelelseshemmeligheden (retsplejelovens § 391, stk. 3), en *periculum in mora*-regel således, at agentvirksomhed kan iværksættes uden forudgående beslutning fra retten, såfremt formålet ville forspildes, hvis rettens beslutning skulle afventes. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer efter, at foranstaltningen iværksættes, forelægge spørgsmålet for retten.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 i de almindelige bemærkninger.

Til § 349 d

Med retsplejelovens § 349 d foreslås det at indsætte en udtrykkelig regel om, at forsvareren skal have underretning, hvis politiet har anvendt en agent.

Underretning efter den foreslåede § 349 d skal kun gives i tilfælde, hvor der rejses tiltale, og først i forbindelse hermed. Det foreslås endvidere, at politiet kan give forsvareren pålæg om ikke at videregive modtagne oplysninger, såfremt hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet, jf. den foreslåede bestemmelse i § 349 d, 2. pkt. Et tavshedspålæg til forsvareren medfører bl.a., at denne ikke må videregive oplysninger til sigtede.

Efter retsplejelovens § 339 skriver politiet snarest rapport om afhøringer og andre efterforskningskridt, medmindre oplysninger herom foreligger på anden måde. Efter § 340, stk. 1, har forsvareren adgang til at gøre sig bekendt med politiets materiale i sagen, og forsvareren har almindeligvis tillige ret til at få kopi af materialet. § 340, stk. 1, kan dog fraviges, hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed eller til sagens opklaring eller tredjemand undtagelsesvis gør det nødvendigt, jf. herved § 340, stk. 4.

Disse bestemmelser medfører, at politiet i rapportmaterialet skal nedfælde de foranstaltninger, som politiet træffer som led i efterforskningen, og at forsvareren almindeligvis har adgang til materialet.

Hvis der gives underretning til forsvareren om, at en agent har været anvendt, i tilfælde hvor der ikke er rejst tiltale, vil der kunne gives forsvareren tavshedspålæg efter § 340, stk. 4, i retsplejelov for Grønland.

Et forsvarerpålæg vil kunne være af betydning bl.a. af hensyn til den meddeler, hvis oplysninger dannede grundlag for aktionen. Hvis tiltalte bliver bekendt med, at vedkommende har været udsat for en politiagents virksomhed, vil vedkommende – og det øvrige kriminelle miljø – i nogle tilfælde kunne regne ud, hvorfra politiet må have fået sine oplysninger. Dette vil kunne medføre repressalier over for meddeleren, og at vedkommendes sikkerhed kommer i fare.

Eventuelle tvister mellem politiet og forsvareren om et givet pålæg må afgøres af retten, jf. retsplejelovens § 341.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 i de almindelige bemærkninger og side 180-181 og 207-208 i Strafferetsplejeudvalgets betænkning nr. 1023/1984.

Til § 349 e

Med retsplejelovens § 349 e foreslås det, at de foreslåede regler i §§ 349 a-349 d ikke skal finde anvendelse ved efterforskning af overtrædelser af kriminallovens kapitel 7 og §§ 27-35.

I forhold til, hvilke kategorier af sager, der bør omfattes af reglerne, var det i forbindelse med udarbejdelsen af det danske lovforslag Justitsministeriets vurdering, at der gør sig nogle særlige efterforskningshensyn gældende i sager, der angår forbrydelser mod rigets selvstændighed og sikkerhed mv. De samme hensyn gør sig efter ministeriets opfattelse gældende ved efterforskning af disse sager (kriminallovens kapitel 7 og §§ 27-35) i Grønland. Hertil kommer, at det i disse i øvrigt ofte langvarige sager er nødvendigt, at efterforskningen kan holdes fuldstændig hemmelig. Justitsministeriet finder derfor, at de foreslåede regler – ligesom agentreglerne i den danske retsplejelov – bør udformes således, at de ikke omfatter politiets efterforskning af lovovertrædelser vedrørende kriminallovens kapitel 7 og §§ 27-35, jf. den foreslåede § 349 e.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 7 (§ 443, stk. 3)

Det foreslås i retsplejelovens § 443 efter stk. 2 at indsætte en ny bestemmelse i et stk. 3 svarende til § 837, stk. 3, i den danske retsplejelov, hvorefter polititjenestemænd eller ansatte i politiet, der har udøvet agentvirksomhed, og polititjenestemænd med en særlig tjenestefunktion, hvor det af hensyn til denne særlige tjenestefunktion er nødvendigt at hemmeligholde identiteten, på bevisfortegnelsen kan betegnes med et andet navn end deres eget og uden angivelse af bopæl.

I praksis opføres en polititjenestemand eller en ansat i politiet, der skal afgive forklaring i retten, på bevisfortegnelsen med angivelse af tjenestested. Bopæl skal i overensstemmelse hermed for polititjenestemænd og ansatte i politiet forstås som tjenestested.

Den foreslåede bestemmelse skal ses i sammenhæng med de foreslåede bestemmelser i henholdsvis § 458, stk. 2, hvorefter en polititjenestemand eller en ansat i politiet, der har udøvet agentvirksomhed, kan afgive vidneforklaring uden at oplyse sit navn og bopæl, og § 458, stk. 3, hvorefter formanden kan beslutte, at en polititjenestemand kan afgive vidneforklaring uden at oplyse sit navn og bopæl, hvis afgørende hensyn til vidnets særlige tjeneste-

funktion taler for det, og oplysningerne må antages at være uden betydning for tiltaltes forsvar.

De foreslåede bestemmelser i § 458, stk. 2 og 3, vil være uden betydning, hvis de pågældendes navn og bopæl skal angives i bevisfortegnelsen. Med den foreslåede ændring vil det være muligt på bevisfortegnelsen alene at anføre stillingsbetegnelsen på den pågældende polititjenestemand eller ansatte i politiet og et opdigtet navn (alias).

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9.1 og 2.10 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 8 (§ 448, stk. 1, nr. 5)

Der er tale om konsekvensrettelser som følge af tilføjelsen af et efterfølgende nummer (nr. 7) i § 448, stk. 1, jf. lovforslagets § 1, nr. 10.

Til nr. 9 og 10 (§ 448, stk. 1, nr. 6 og 7)

Efter den gældende § 448, stk. 1, kan retten efter anmodning fra anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne forud for hovedforhandlingen træffe afgørelse om nægtelse af adgang til et offentligt retsmøde for bestemte personer eller grupper af personer efter § 113, stk. 3, dørlukning efter §§ 114 og 115, referatforbud efter § 120, navneforbud efter § 123, hvordan og ved hvem afhøring af et barn under 15 år eller en person, der er blevet videoafhørt, skal ske, jf. § 155, stk. 3, eller om at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne afhøres, jf. § 458, stk. 1.

Det foreslås i retsplejelovens § 448, stk. 1, nr. 6, at indsætte en henvisning til den foreslåede bestemmelse i § 458, stk. 4, svarende til henvisningerne i den danske retsplejelovs § 845, stk. 1, nr. 6, hvorefter retten efter anmodning fra anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne forud for domsforhandlingen kan træffe afgørelse, om at tiltalte skal forlade retslokalet, mens en politiagent eller en polititjenestemand med særlig tjenestefunktion afhøres.

Det foreslås desuden i retsplejelovens § 448, stk. 1, at indsætte et nyt nr. 7 svarende til den danske retsplejelovs § 845, stk. 1, nr. 8, hvorefter retten efter anmodning fra anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne forud for domsforhandlingen kan træffe afgørelse om, at en polititjenestemands navn og bopæl ikke skal oplyses, jf. den foreslåede bestemmelse i § 458, stk. 3.

Anklagemyndigheden skal senest samtidig med indlevering af bevisfortegnelsen underrette forsvareren og retten om, hvorvidt der foreligger sådanne spørgsmål som nævnt i stk. 1, jf. § 448, stk. 2.

Til nr. 11

Efter retsplejelovens § 458, stk. 1, kan retten beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne eller en medtiltalt afhøres, når der er særlig grund til at tro, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås. Efter stk. 2 skal tiltalte, når denne som følge af en beslutning efter stk. 1 eller i henhold til § 141, stk. 5, ikke har overværet afhøringen af et vidne eller en medtiltalt, have oplysning om, hvem der har afgivet forklaring i tiltaltes fravær, når tiltalte på ny er til stede i retssalen. Tiltalte skal desuden oplyses om indholdet af den afgivne forklaring, for så vidt forklaringen angår tiltalte. Retten afgør, om gengivelsen af forklaringen skal ske før eller efter, at tiltalte selv har afgivet forklaring.

Det foreslås i retsplejelovens § 458 at indsætte nye bestemmelser i et stk. 2-6 svarende til § 856, stk. 5-6, 8, 9 og relevante dele af § 856, stk. 11, i den danske retsplejelov.

Til § 458, stk. 2

Med retsplejelovens § 458, stk. 2, foreslås det, at en polititjenestemand eller en ansat i politiet, der har udført foranstaltninger som nævnt i § 349 a (agentvirksomhed), kan afgive forklaring uden at oplyse sit eget navn og bopæl (dvs. tjenestested).

Politiagenten får efter forslaget et ubetinget krav på at optræde under sit alias i retten.

Bestemmelsen har til formål at sikre en hemmeligholdelse af politiagentens identitet således, at den pågældende kan benyttes som agent i senere sager.

Bestemmelsen skal således ses i sammenhæng med de foreslåede bestemmelser i § 115, stk. 3, om dørlukning, § 443, stk. 3, om oplysninger i bevisfortegnelsen, samt 458, stk. 4, om tiltaltes tilstedeværelse i retten under afgivelsen af vidneforklaringen.

Den foreslåede bestemmelse indebærer sammen med forslaget til ændring af § 443, at hverken tiltalte, retten eller forsvareren vil kende politiagentens identitet. Retten kan forlange skriftlig dokumentation for, at den pågældende agent er polititjenestemand eller ansat i politiet og dermed opfylder

betingelsen i den foreslåede § 349 b, stk. 2, 1. pkt. En skriftlig erklæring fra den øverste politiledelse om den pågældendes ansættelse må i den forbindelse anses som fornøden dokumentation. Tilsvarende forudsættes en erklæring fra en overordnet udenlandsk politimyndighed at udgøre tilstrækkelig dokumentation, hvis der er tale om en udenlandsk agent.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9.1 i de almindelige bemærkninger.

Til § 458, stk. 3

Med retsplejelovens § 458, stk. 3, foreslås det, at retsformanden kan beslutte, at oplysning om navn og bopæl på en polititjenestemand, der afgiver forklaring som vidne, ikke skal oplyses, hvis afgørende hensyn til vidnets særlige tjenestefunktion taler for det, og oplysningerne må antages at være uden betydning for tiltaltes forsvar.

Den foreslåede bestemmelse har til formål at sikre hemmeligholdelsen af identiteten på en polititjenestemand, hvis særlige funktion afhænger af, at den pågældendes identitet ikke bliver kendt. Det vil bl.a. dreje sig om den meget lille kreds af polititjenestemænd, der er særligt uddannede til at operere under dække som meddelere. Der kan også være tale om f.eks. polititjenestemænd, der installerer aflytningsudstyr eller foretager skygninger.

Bestemmelsen skal således ses i sammenhæng med de foreslåede bestemmelser i § 114, stk. 2, nr. 2, om dørlukning, § 443, stk. 3, om oplysninger i bevisfortegnelsen, og § 458, stk. 4, om tiltaltes tilstedeværelse i retten under afgivelsen af vidneforklaringen.

Efter den foreslåede bestemmelse kræves det, at der er afgørende hensyn at tage til vidnets særlige tjenestefunktion. Det skal således vurderes, om den pågældende person udfører en sådan særlig tjenestefunktion, og om der er et afgørende hensyn at tage hertil.

Det er endvidere en betingelse, at oplysningerne om polititjenestemandens navn og bopæl må antages at være uden betydning for tiltaltes forsvar. Det afgørende vil her være, om tiltaltes mulighed for at forholde sig til det, vidnet afgiver forklaring om, begrænses af, at han ikke kender polititjenestemandens eget navn og bopæl.

Retten kan forlange skriftlig dokumentation for, at den pågældende er polititjenestemand. En skriftlig erklæring fra den øverste politiledelse om den pågældendes ansættelse må i den forbindelse anses som fornøden dokumen-

tation. Tilsvarende forudsættes en erklæring fra en overordnet udenlandsk politimyndighed at udgøre tilstrækkelig dokumentation, hvis der er tale om en udenlandsk polititjenestemand.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.10 i de almindelige bemærkninger.

Til § 458, stk. 4

Med retsplejelovens § 458, stk. 4, foreslås det, at retsformanden kan beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet, når en polititjenestemand eller en ansat i politiet, der har udført foranstaltninger som nævnt i § 349 a (agentvirksomhed), eller en polititjenestemand med en særlig tjenestefunktion, afhøres, hvis dette er påkrævet af hensyn til hemmeligholdelsen af polititjenestemandens eller den ansattes identitet, og det må antages at være uden væsentlig betydning for tiltaltes forsvar.

Det skal være påkrævet af hensyn til hemmeligholdelsen af polititjenestemandens eller den ansattes identitet, at tiltalte føres ud af retslokalet under afhøringen af polititjenestemanden eller den ansatte i politiet. Det vil her have betydning, om den omstændighed, at tiltalte ser polititjenestemanden eller den ansatte, vil medføre, at politiet ikke længere kan bruge den pågældende som politiagent, jf. den foreslåede § 349 a, eller at polititjenestemanden ikke længere kan bruges til at udfylde en særlig tjenestefunktion som eksempelvis deltagelse i særlige observationsgrupper. Det vil endvidere være af betydning at få fastlagt, hvor vigtigt det er for politiet fortsat at kunne bruge den pågældende polititjenestemand eller ansatte i politiet til disse funktioner, herunder navnlig om den pågældende er særlig uddannet hertil eller har en særlig erfaring. Endelig bør det overvejes, om der – som alternativ til at føre tiltalte ud af retslokalet – kan tages forholdsregler, som gør, at polititjenestemanden eller den ansatte ikke kan genkendes, f.eks. ved hjælp af forklædning.

Det er en betingelse, at det forhold, at tiltalte ikke overværer polititjenestemandens eller den ansattes forklaring, vil være uden væsentlig betydning for tiltaltes forsvar. Det bemærkes i den forbindelse, at forsvarerens ret til at overvære vidnets forklaring ikke berøres af de foreslåede regler. Tilsvarende gælder tiltaltes ubetingede krav på at få kendskab til indholdet af en vidneforklaring, der er afgivet i tiltaltes fravær.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 og 2.10 i de almindelige bemærkninger.

Til § 458, stk. 5

Med retsplejelovens § 458, stk. 5, foreslås det, at retsformanden afgør, om tiltalte skal forlade retslokalet under den forudgående forhandling om anmodninger fremsat efter de foreslåede nye bestemmelser i § 458, stk. 3 og 4.

Til § 458, stk. 6

Med retsplejelovens § 458, stk. 6, foreslås det, at en afgørelse om hemmeligholdelse af en polititjenestemands eller ansat i politiets navn og bopæl efter de foreslåede nye bestemmelser i § 458, stk. 2 og 3, skal træffes ved beslutning af retten, som skal begrundes.

Det foreslås desuden, at afgørelse om hemmeligholdelse af en polititjenestemands eller ansat i politiets navn og bopæl efter de foreslåede nye bestemmelser i § 458, stk. 2 og 3, skal kunne kæres.

Til nr. 12 (§ 458, stk. 7, 1. pkt.)

Det foreslås i retsplejelovens § 458, stk. 7, 1. pkt., at indsætte en henvisning til den foreslåede bestemmelse i § 458, stk. 4, svarende til henvisningen i den danske retsplejelovs § 856, stk. 10, hvorefter tiltalte, når denne som følge af en beslutning efter den foreslåede nye bestemmelse i § 458, stk. 4, ikke overværer afhøringen af en polititjenestemand eller ansat i politiet, skal tiltalte have oplysning om, hvem der har afgivet forklaring i tiltaltes fravær, og om indholdet af forklaringen for så vidt den angår den tiltalte, når tiltalte på ny er til stede i retssalen.

Det foreslås derfor, at der tilføjes en henvisning i § 458, stk. 2, 1. pkt., der bliver stk. 7, 1. pkt., til den foreslåede § 458, stk. 4.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. juli 2024.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

§ 114. Retten kan bestemme, at et retsmøde skal holdes for lukkede døre (dørlukning),

1-3) ---

Stk. 2. I kriminalsager kan der endvidere træffes bestemmelse om dørlukning,

1-3) ---

Stk. 3. Under hovedforhandlingen kan dørlukning i medfør af stk. 2, nr. 3, kun ske i 1. instans og kun, når det må forventes, at der senere rejses tiltale for samme forhold mod andre end de under sagen tiltalte, og ganske særlige hensyn gør det påkrævet, at dørene lukkes. Hovedforhandlingen gengives så udførligt i retsbogen, at offentligheden ved domsafsigelsen kan orienteres om hovedforhandlingens forløb, i det omfang formålet med dørlukningen tillader det.

§ 115. ---

Stk. 2. ---

Lovforslaget

§ 1

I retsplejelov for Grønland, jf. lovbekendtgørelse nr. 1581 af 13. december 2016, som ændret senest ved § 1 i lov nr. 572 af 10. maj 2022, foretages følgende ændringer:

1. I § 114, *stk. 2*, indsættes efter nr. 1 som nyt nummer:

»2) når der skal afgives forklaring af en polititjenestemand med en særlig tjenestefunktion, og det af hensyn til denne særlige tjenestefunktion er nødvendigt at hemmeligholde identiteten,«

Nr. 2-3 bliver herefter 3-4.

2. I § 114, *stk. 3*, ændres »stk. 2, nr. 3« til: »stk. 2, nr. 4«.

3. I § 115 indsættes som *stk. 3*:

§ 144. ---

Stk. 2. Der er heller ikke pligt til at afgive forklaring, hvis forklaringen må antages at ville

1-2) ---

3) påføre vidnet selv eller dennes nærmeste anden væsentlig skade.

Stk. 3. ---

§ 153. Inden vidnet afhøres, sikrer retten sig vidnets identitet, og at intet er til hinder for, at vidnet afgiver forklaringen. Retten pålægger derefter alvorligt vidnet at tale sandt og gør vidnet bekendt med ansvaret for at afgive falsk forklaring.

Kapitel 34. Almindelige bestemmelser om efterforskning og afhøringer.

§§ 337-349. ---

»*Stk. 3.* Når en polititjenestemand eller en ansat i politiet har udført foranstaltninger som nævnt i § 349 a, lukkes dørene under dennes forklaring, når anklagemyndigheden anmoder om det.«

4. I § 144 indsættes som *stk. 4:*

»*Stk. 4.* I de i *stk. 2, nr. 3,* nævnte tilfælde kan retten endvidere pålægge vidnet at afgive forklaring, såfremt vidnet har udført foranstaltninger som nævnt i § 349 a, og sagens beskaffenhed og dens betydning for vedkommende part eller samfundet findes at berettigede dertil.«

5. I § 153 indsættes efter »vidnets identitet«: », jf. dog § 458, *stk. 2 og 3*«

6. Efter kapitel 34 indsættes:

»Kapitel 34 a

Særlige efterforskningsskridt«

§ 349 a. Politiet må ikke som led i efterforskningen af en lovovertrædelse foranledige, at der tilbydes bistand til eller træffes foranstaltninger med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte lovovertrædelsen, medmindre:

- 4) der foreligger en begrundet mistanke om, at lovovertrædelsen er ved at blive begået eller forsøgt,
- 5) efterforskningskridtet må antages at være af afgørende betydning for efterforskningen, og
- 6) efterforskningen angår en særlig grov lovovertrædelse eller angår en overtrædelse af kriminallovens § 85, stk. 1 eller 2, § 104, § 105, § 108, § 111, stk. 1, eller § 111 a, af Inatsisartutlov om euforiserende stoffer eller af våbenlov for Grønland, i det omfang overtrædelsen begås ved brug af internettet.

Stk. 2. Foranstaltninger, der træffes med henblik på at tilskynde nogen til at udføre eller fortsætte en lovovertrædelse, omfattes ikke af stk. 1, hvis politiet ikke herved påvirker væsentlige omstændigheder ved lovovertrædelsen, eller hvis en sådan tilskyndelse alene består i politiets erhvervelse af rettighe-der, genstande eller andet materiale, der i et nærmere bestemt omfang er udbudt på internettet.

§ 349 b. De foranstaltninger, som er nævnt i § 349 a, må ikke bevirke en forøgelse af lovovertrædelsens omfang eller grov-
hed.

Stk. 2. Foranstaltningerne må alene udføres af polititjenestemænd og ansatte i politiet med særlige efterforskningsmæssige kvalifikationer. Civile personer kan dog efter aftale med politiet yde bistand til at udføre eller fortsætte den lovovertrædelse, der efterforskes, når den bistand, der ydes, er yderst beskednen i forhold til lovovertrædelsen.

§ 349 c. Afgørelse om foranstaltninger efter § 349 a sker efter rettens beslutning, der skal begrundes. Spørgsmålet herom forelægges for retten på det sted, hvor tiltale er eller kan forventes rejst, eller i øvrigt hvor politiets beslutning om at søge foranstaltningerne gennemført er truffet.

Stk. 2. I rettens beslutning anføres de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for foranstaltningernes gennemførelse er opfyldt. Beslutningen kan til enhver tid omgøres.

Stk. 3. Såfremt foranstaltningernes formål ville forspildes, hvis rettens beslutning skulle afventes, kan politiet beslutte at gennemføre foranstaltningerne. I så fald skal politiet snarest muligt og senest inden 24 timer fra foranstaltningernes iværksættelse forelægge sagen for retten. Retten afgør ved beslutning, om foranstaltningerne kan godken-

des, samt om de kan opretholdes. Burde foranstaltningerne efter rettens opfattelse ikke være foretaget, skal retten give meddelelse herom til Justitsministeriet.

§ 349 d. Er der truffet foranstaltninger som nævnt i § 349 a, og rejses der tiltale for lovovertrædelsen, skal der gives forsvareren underretning om foranstaltningerne. Hvis hensynet til fremmede magter, til statens sikkerhed, til sagens opklaring eller til tredjemand undtagelsesvis gør det påkrævet, kan politiet give forsvareren pålæg om ikke at videregive oplysninger, som denne har modtaget i medfør af 1. pkt.

§ 349 e. Reglerne i §§ 349 a-349 d finder ikke anvendelse ved efterforskning af overtrædelser af kriminallovens kapitel 7 og §§ 27-35.

§ 443. Samtidig med indleveringen af anklageskriftet indleveres til retten sagens dokumenter eller genpart heraf samt en fortegnelse over de vidner, der skal føres under sagen, og de bevismidler, der i øvrigt vil blive påberåbt.

Stk. 2. ---

7. I § 443 indsættes efter stk. 2 som nyt stykke:

»*Stk. 3.* Polititjenestemænd eller ansatte i politiet, der har udført foranstaltninger som nævnt i § 349 a, og polititjenestemænd med en særlig tjenestefunktion, hvor det af hensyn til denne særlige tjenestefunktion er nødvendigt at hemmeligholde identiteten, kan betegnes med et andet navn end deres

§448. Retten kan efter anmodning fra anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne forud for hovedforhandlingen træffe afgørelse om

1-4) ---

5) hvordan og ved hvem afhøring af et barn under 15 år eller en person, der er blevet videoafhørt, skal ske, jf. § 155, stk. 3, eller

6) at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne afhøres, jf. § 458, stk. 1.

§ 458. Retten kan beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne eller en medtiltalt afhøres, når der er særlig grund til at tro, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås.

eget og uden angivelse af bopæl.«

8. I § 448, stk. 1, nr. 5, ændres »§ 155, stk. 3, eller,« til: »§ 155, stk. 3,«.

9. I § 448, stk. 1, nr. 6, indsættes efter »stk. 1«: »eller 4, eller«.

10. I § 448 indsættes efter nr. 6 som nyt nummer:

»7) at en polititjenestemand navn og bopæl ikke skal oplyses, jf. § 458, stk. 3.«

11. I § 458 indsættes efter stk. 1 som nye stykker:

»*Stk. 2.* En polititjenestemand eller en ansat i politiet, der har udført foranstaltninger som nævnt i § 349 a, kan afgive forklaring uden at oplyse sit eget navn og bopæl.

Stk. 3. Rettens formand kan bestemme, at navn og bopæl på en polititjenestemand, der afgiver forklaring som vidne, ikke skal oplyses, hvis afgørende hensyn til vidnets særlige tjenestefunktion taler for det, og oplysningerne må antages at være uden betydning for tiltaltes svar.

Stk. 4. Rettens formand kan bestemme, at tiltalte skal forlade retslokalet, når en polititjenestemand eller en ansat i politiet, der har udført foranstaltninger som nævnt i § 349 a, eller en

polititjenestemand med en særlig tjenestefunktion afhøres, hvis dette er påkrævet af hensyn til hemmeligholdelsen af polititjenestemandens eller den ansattes identitet, og det må antages at være uden væsentlig betydning for tiltaltes forsvar.

Stk. 5. Rettens formand afgør, om tiltalte skal forlade retslokalet under den forudgående forhandling om anmodninger fremsat efter stk. 3 og 4.

Stk. 6. Afgørelse om hemmeligholdelse af en polititjenestemands eller en ansat i politiets navn og bopæl, jf. stk. 3 og 4, træffer retten ved beslutning, som skal begrundes. I beslutningen anføres de konkrete omstændigheder i sagen, hvorpå det støttes, at betingelserne for hemmeligholdelse er opfyldt. Beslutningen kan til enhver tid omgøres. Rettens afgørelse efter stk. 3 og 4, kan kæres.«

Stk. 2 bliver herefter stk. 7.

10. I § 458, *stk. 2, 1. pkt.*, der bliver stk. 7, 1. pkt., indsættes efter »stk. 1«: » eller 4«.

Stk. 2. Når tiltalte som følge af en beslutning efter stk. 1 eller i henhold til § 141, stk. 5, ikke har overværet afhøringen af et vidne eller en medtiltalt, skal tiltalte, når denne på ny er til stede i retssalen, have oplysning om, hvem der har afgivet forklaring i tiltaltes fravær. Tiltalte skal desuden oplyses om indholdet af den afgivne forklaring, for så vidt forklaringen angår tiltalte. Retten afgør, om gengivelsen af forklaringen skal ske før eller efter, at tiltalte selv har afgivet forklaring.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. juli
2024.